

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXX OCTOBER - SPALIO 19, 1995 Nr. 39

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

Red. Vincas Jokubynas

Red. Juozas Gedminas

Red. K. S. Karpus

Red. Vincas Rastenis

**Švenčiame "Dirvos",
mūsų tautinės sąmonės tęsėjos,
tradicijų puoselėtojos,
krivulės nešėjos,
garbingą 80 metų sukaktį**

KVIETIMAS

Maloniai kviečiame visus į
DIRVOS
80 metų sukakties šventę
Sekmadienį, spalio 22

10 val. pamaldos Dievo Motinos šventovėje
Gieda Dievo Motinos parapijos choras
vad. muz. Rita Kliorienė

4:00 val. popiet DIRVOS sukakties akademija ir koncertas
Dievo Motinos parapijos salėje

Sveikinimo žodis – dr. Leonas Kriaučeliūnas
Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos pirmininkas

Jubiliejaus kalba – Danutė Bindokienė
Draugo dienraščio vyriausia redaktorė

Meninė programa
Sopranas Virginija Bruožytė-Muliolienė
ir

Dievo Motinos parapijos choras
vad. muz. Rita Kliorienė

Po minėjimo – vaišės parapijos svetainėje

Stiprinkime ir remkime DIRVĄ aštuoniasdešimtoje lietuviško
spausdinto žodžio šventėje ir būkime visi kartu,
sutinkant ateities lūkesčius, įsipareigojimus ir viltis.

Minėjimo rengėja
Vilties draugija

**Brangūs Dirvos skaitytojai, Vilties draugijos nariai
– pagal įstatymus tikrieji Dirvos leidėjai!**

Ir vėl naujas penkmetis – nauji Dirvos sukaktuviniai metai. Juose Dirva pergyveno rimtą leidybos krizę. Tik gerai susiėmus, toji krizė pakenčiamai gerai nugalėta. Dirva nė vieną savaitę nevelavo ir skaitytojus punktučiai lankė.

Per tą penkmetį trejus metus, kiek sveikata leido, vėl teko ne tik Dirvą redaguoti, bet ir asmeniniais ryšiais rūpintis, kad nenustotų daugėjusios vos leidimui reikalingos lėšos. Čia dabar yra gera proga padėkoti visiems, kurie tada atsiliepė greit ir su meile. Ačiū ir dar kartą ačiū. Būkite ir ateityje tokie pat geri, kokie buvote šiame penkmetyje. Būkite geri atsimindami, kad Dirvos ir visų kitų šiame krašte leidžiamų tautinių laikraščių ateitis sunkės ir sunkės. Vis reikės rūpintis, kad Dirvos leidimui būtų

pinigų, kad būtų nebijančių sunkią našą pakeliančių redaktorių ir bendradarbių, nuolatinių tarnautojų.

Lengviau dirbti ir lengviau tikslo siekti, kada turimi užsimojimai ir planai bent keleriems metams į priekį. Tat siūlyčiau rimtai pagalvoti apie ateinančią šio šimtmečio pabaigą ir naujo šimtmečio pradžią. Dirva būtinai turi šį šimtmetį gerai užbaigti ir su gera pinigine rankose pasiekti naujo šimtmečio pradžią.

Ar tai didelis užsimojimas? Ir didelis, bet ir galimas įveikti. Juk turime gerų pavyzdžių iš pačios Dirvos istorijos. Štai jie: A.a. pulk. Viktoras ir Veronika Sutkai savo palikime 1994 metais Dirvai yra davę 40,000 DM markių. Kiek anksčiau Dirvai 10,000 dol. yra davęs dabartinis Tautinės Sąjungos pirmininkas Leonas Kriaučeliūnas. Yra daug ir kitų

panašių rėmėjų. Atsiminkime ir a.a. Juozą Bačiūną, kuris kelių tūkstančių sumą yra sumokėjęs a.a. Vincui Rasteniui, kad padengtų a.a. K. Karpui skolą už parduotą Dirvą. Tą skolą jis sumokėjo man pačiam prašant, kad tuo atidarytų Dirvai laisvą kelią į Vilties Draugiją. Taip J. Bačiūnas padarė ir palinkėjo, kad Dirva dar daug, daug metų eitų. Noriu tikėti, kad jei bus tokių rimtų reikalų ir ateityje, atsiras ir rimtų rėmėjų.

Kai jūs, ten Clevelande, švęsite Dirvos 80 metų sukaktį, prisiminkite ir mus, kurie nori, labai nori būti su Jumis, bet visokių sveikatos negalavimų pririšti, turi būti ten, kur gydytojai liepia.

Jūs visus atsimenantis, už Dirvą ketveriais metais vy-resnis, Jums geriausius linkėjimus siunčiantis.

Balys Gaidžiūnas

Red. Vytautas Gedgaudas

Red. Jonas Čiurberkis

Red. Balys Gaidžiūnas

Red. dr. Anicetas Bundonis

Girdėta iš Vilniaus

• **FINANSINĖS PROBLEMOS: KLAIPĖDOS NAFTOS TERMINALO REKONSTRUKCIJOS DARBAI GALI NUTRŪKTI.** Klaipėdos naftos terminalo rekonstrukcijai, kuri nuo pirmųjų dienų vyko sklandžiai, pagal iš anksto suderintus grafikus, dabar iškilo rimtas pavojus – statybininkai ketina stabdyti mechanizmus.

Kitos išeities nėra, nes užsakovas – Lietuvos ir JAV akcinė bendrovė "Klaipėdos nafta" – iki spalio 5 dienos nesumokėjo už atliktus statybos montavimo darbus 3 milijonų 200 tūkstančių litų, – pareiškė AB "Hidrostatyba" direktorius Jonas Dumašius. – Dėl šios priežasties bendrovė pristigo apyvartinių lėšų statybinėms medžiagoms pirkti, negalime laiku išmokėti atlyginimų už darbą rugsėjo mėnesį 340 darbininkų ir tarnautojų.

Atsiskaitymų sutrikimų kaltininkas – "Vakarų" bankas. Pasak akcinės bendrovės "Klaipėdos nafta" vyriausiosios finansininkės Johanos Bučienės, nuo rugpjūčio 17 dienos bankas nevykdo bendrovės mokesčių pervedimų, neperveda iš jos sąskaitos pinigų projektuotojams ir statybininkams. Šiuo metu bendrovės valiutinėje sąskaitoje yra pakankamas lėšų kiekis, tačiau "Vakarų" bankas nevykdo ir šių operacijų, nekonvertuoja užsienio valiutos į litus.

• **STATISTIKA: LABIAUSIAI PABRANGO IŠLAIDOS BŪSTUI.** Statistikos departamento duomenimis, infliacija rugsėjį Lietuvoje buvo 2 procentai, o per devynis šių metų mėnesius – 22,8 procento. Pernai tuo pačiu metu infliacija siekė 31,3 procento. Rugsėjo mėnesį 2,6 procento padidėjo išlaidos švietimui, poilsiui ir kultūrai. Siek tiek mažiau – 2,5 procento – padidėjo gyventojų išlaidos už sveikatos priežiūrą ir medicinos paslaugas. Rugpjūtį kiek atpigę maisto produktai praėjusį mėnesį pabrango 2,4 procento. Šį padidėjimą lėmė išaugusios pagrindinių maisto produktų kainos: kiaušiniai pabrango 15,7 proc., kruopos – 8,2 proc., mėsa – 6,3 proc., dešros ir rūkyti gaminiai – 5 proc., sviestas – 5,8 proc., pienas ir jo produktai – 2,8 procento.

Šiais metais per devynis mėnesius labiausiai pabrango išlaidos būstui, kuras ir energijai – 27,7 procento bei maisto produktai – 24,7 procento. Mažiausiai padidėjo išlaidos sveikatos priežiūrai ir medicinos paslaugoms – 9,8 procento.

• **TEISMO PROCESAS PRASIDĖS IŠ NAUJO.** Aukščiausiojo teismo Civilinių bylų skyriaus kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal V. Landsbergio kasacinį skundą, panaikino Vilniaus antrosios apylinkės teismo sprendimą ir apygardos teismo nutartį. Byla grąžinta apylinkės teismui nagrinėti iš naujo. Pagal panaikintą sprendimą, V. Landsbergiui buvo priteista sumokėti 6 tūkst. litų A. Šleževičiui už garbę ir orumą. Bylos pretekstas – spaudos konferencijoje V. Landsbergio pasakyta frazė: "Pagalvokite, jeigu premjeras pasirašytų "Literatūrų svetainę" už 4 tūkstančių litų, tai kas gali paneigti galimybę, kad jis porą šimtų tūkstančių turi kišenėje už tai".

• **KONSERVATORIAI GINS APGAUTUS INDĖLINIKUS.** Lietuvos konservatoriai ryžtingai gins indėlius prarusių žmonių interesus, pareiškė pirmadienį spaudos konferencijoje konservatorių frakcijos seniūno pavaduotojas Kęstutis Skrebys. Konservatoriai sieks, kad prarasti indėliai būtų apdrausti valstybės lėšomis, sakė jis. Indėliams kompensuoti, jo nuomone, reikia apie 100 milijonų litų.

Istatymų projektai šiais klausimais bus pateikti ketvirtadienį vyksiančiam eiliniam Seimo posėdžiui, kurio darbotvarkę pasiūlė konservatoriai. Kaip žinia, pagal pernai įsigaliojusį Seimo statutą posėdžių darbotvarkės klausimus gali siūlyti opozicinės frakcijos.

• **LDDP PERSPEKTYVOS LABAI MIGLOTOS.** Seimo narys Kęstutis Jaskelevičius pirmadienį spaudos konferencijoje sakė, kad šalies politiniame ir ekonominiame gyvenime vis labiau įsitvirtina nauja nomenklatūra, kurios pagrindą sudaro Demokratinės darbo partijos funkcionieriai. Su buvusią sovietinę partinę nomenklatūrą ją sieja tai, kad pirmiausia stengiamasi patenkinti savo asmeninius interesus, pabrėžė jis.

Valstybės valdyme, beveik visose ekonomikos, finansų, teisėsaugos ir kitose grandyse reprodukovosi arba atsikūrė nomenklatūrinis valdymo principas, teigė K. Jaskelevičius.

Lietuvos demokratinės darbo partijos perspektyvos, pasak jo, yra labai liūdnos. Žmonės, eiliniai partijos nariai, sakė jis, turi suprasti, kad partija ir jos nomenklatūra yra skirtingi dalykai. Kol tai nebus įsisąmoninta, partijos gretų retėjimas neišvengiamas.

• **"SLENKSTIS", KURĮ "PERŽENGĖ" UŽSIENIEČIAI KALBĖS LIETUVIŠKAI.** Iki kitų metų pabaigos turėtų būti parengtas "Slenkstis" – knyga, padėsianti užsieniečiams išmokti lietuvių kalbos pradmenų. Apie tai informuota pirmadienį Švietimo ir mokslo ministerijoje surengtoje spaudos konferencijoje.

Ši knyga rengiama pagal Europos Tarybos programą "Kalbų mokymas Europoje". Programos direktorius John Trim, ekspertai, patarėjai ir padėjėjai šią savaitę Vilniuje pirmą kartą susitiko su "Slenksčio" rengėjų grupe. Per visą knygos kūrimo laikotarpį numatomi dar du tokie susitikimai.

Lietuviškasis "Slenkstis" papildys jau 14 įvairiomis Europos tautų kalbomis parengtų knygų, pavadintų tą patį reiškiančiu žodžiu. Šiuo metu taip pat rengiami "slenksčiai" rusų, latvių, estų, graikų, kalbomis.

Knyga padeda mokytis kalbos atvykusiems pasisvečiuoti asmenims, neseniai joje gyvenantiems žmonėms bei išsiviečiusiems iš tos šalies, kurioje yra išleistas "Slenkstis". Joje pateikiami kalbos pavyzdžiai, dažniausiai pasitaikantys situacijos bei temos.

Hong Kongo gyventojai ieško tėvynės

Britų gubernatorius Hong Konge sukėlė Britanijos spaudoje karštus ginčus, pareiškdamas, kad 3.3 milijonai hongkongiečių turėtų turėti teisę apsigyventi Britanijoje, jei jie to norėtų. Komunistinė Kinija perims Hong Kongo teritoriją 1997 m. Daug turtingo Hong Kongo gyventojų jau dabar kraustosi iš savo gimtinės ir kuriasi svetur: Taivane, Australijoje, Kanadoje.

Patį Britanijos vyriausybę, pripratusi prie labai savarankiškų gubernatoriaus Chris Patten pareiškimų, paskelbė, jog tokio masinio kinų persikėlimo į Angliją nebus ir negali būti. Tokią idėją pasmerkė ir komunistinės Kinijos valdžia, pavadindama gubernatoriaus mintį "neatsakinga".

Paskutiniuoju metu Kinijos sukeltas įtempimas su Taiwanu siek tiek atslūgo. Santykiai buvo pašliję, kai Tai-

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

vano prezidentas Lee Teng-hui buvo atvykęs į JAV, nors jis ir pabrėžė, kad tas vizitas buvo privatus. Komunistinė Kinijos valdžia pabrėžė, kad Kinija gali pradėti karo žygį, jei Taivanas paskelbtų nepriklausomybę, jeigu saloje kiltų neramumai ir riaušės, jeigu salą pultų kuri svetima jėga. Šiaip abi vyriausybės laikosi nuomonės, kad Kinija ir Taivanas yra viena valstybė. Taivanas sako, kad Kinijoje viešpatauja nelegali komunistinė diktatūra, o Taivanas esąs laikinai sukurtas tikrosios, demokratinės Kinijos vyriausybės prieglobstis. Bejingio valdžia laiko Taiwaną prieš valdžią sukilusių savo piliečių provincija, kuri anksčiau ar vėliau bus sugrąžinta į kitų provincijų šeimą.

Stebėtojai tvirtina, kad paskutiniuosius įtempimus tarp abiejų Kinijos dalių nurašinti padėjo pagarsėjęs Singapuro ilgametis premjeras Lee Kuan Yew. Jis lankėsi Bejinge, kur, sakoma, susitikęs ir su 91 metų amžiaus "imperatorium" Deng Xiaoping. Po pasitarimų Kinijos sostinėje, jis lankėsi ir Taivane. Nors Singapuras su komunistine Kinija diplomatinis ryšius užmezgė tik 1990 metais, Singapuro biznierių investavo Kinijoje apie 10 milijardų dolerių. Be to, Singapuro vadas Lee jaunystėje buvo žinomas Socialistų Internacionalo veikėjas, randęs kalbą su kinų komunistų vadais.

Hong Kongo piliečiai, kurie dairo, kur jiems reikėtų įsikurti po šios britų kolonijos įsijungimo į Kiniją, vašingą prieglobstį rado Kanadoje. Britų Kolumbijos teritorijoje gyvena nemažai kinų kilmės žmonių jau nuo 1960 metų. Šį rudenį šios provincijos Vancouverio mieste buvo atidaryta pradžios mokykla, kurioje šalia anglų ir prancūzų kalbų dėstoma ir mandarinų (kinų) kalba. Vancouveris tapo daugiausia kinų turinčiu Kanados miestu. Net 18 nuoš. miesto gyventojų yra kinų kilmės. Imigrantų skaičius, artėjant 1997 m. Hongo Kongo perdavimo Kinijai datai, vis auga. Kinų skaičiaus augimas pagreitėjo 1988 m. kada Britų Kolumbijos provincijos vyriausybė pardavė Vancouverio miesto centre 203 akurus žemės, kurioje vyko 1986 m. Tarptautinė mugė-paroda "Expo-86". Žemę nupirko Hong Kongo bilijonierius, čia pastatė daugybę parduotuvių, gyvenamųjų butų ir net budistų šventyklą.

Kanados vyriausybė ir provincijos valdžia džiaugiasi kinų investuojamais pinigais. Savo štabus iš Hong Kongo į Vancouverį jau perkėlė keturios didžiulės laivininkystės bendrovės, skyrius mieste atidarė daugelis Azijos bankų, atsidarė kompiuterių ir vaistų įmonės, tekstilės fabrikai. Kinijos diktatūros priespaudos biją kinai iš Hong Kongo rado Kanadoje saugią, demokratiškai tvarkomą, naują tėvynę, kuri labai tinkama finansinėms transakcijoms, nes Vancouveris yra vidury tarp Londono ir Tokijo, taip, kad biznis nesustoja visą parą.

TRUMPAI

• Bosnijos serbai spalio 8 d. vėl apšaudė du Bosnijos

(Nukelta į 10 psl.)

• **PER SAVAITĘ SEIMO UŽSIENIO REIKALŲ KOMITETAS PAKEITĖ NUOMONĘ DĖL AMBASADORIAUS ES.** Pirmadienį Seimo Užsienio reikalų komitetas pritarė, kad Adolfas Venskų būtų atšauktas iš Lietuvos ambasadoriaus Europos Sąjungoje pareigų. Jį pakeisti siūloma ekonomistu Jonu Čičinsku.

Kaip jau skelbta, praėjusią savaitę komiteto posėdyje vieningai nepritarė Užsienio reikalų ministro Povilo Gyllo teikimui atšaukti A. Venskų iš užimamų pareigų. Šį kartą į posėdį pakviestas URM vadovas pabrėžė senyvą diplomato amžių bei pašlijusią sveikatą, nurodymas, kad šiuo metu jam turėtų būti sunku susitvarkyti su atsakingomis ambasadoriaus ES pareigomis.

Komitetas taip pat pritarė, kad Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Italijoje Romanas Podagėlis būtų paskirtas ir mūsų šalies ambasadoriumi Graikijai.

Kaip ir praėjusią savaitę, šįkart vėl nebuvo balsuojama dėl šių kandidatūrų, į komiteto posėdį atėjo 8 jo nariai, o tam, kad susidarytų balsų kvorumas, reikėjo mažiausiai 9.

• **"HERMIS" GAVO EUROPOS REKONSTRUKCIJOS IR PLĖTROS BANKO KREDITĄ.** Antradienio pavakare "Hermio" banko valdybos pirmininkė Nadiežda Novickienė bei Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko finansinių įstaigų skyriaus vyriausiasis bankininkas Roberto Marzanati pasirašė sutartį dėl kreditinės linijos atidarymo. Pagal ją ERPB suteiks "Hermiui" didesnę kaip 7,6 mln. JAV dolerių paskolą šešeriems metams. Tai antroji ERPB kreditinė linija, suteikta šios Baltijos šalies komerciniam bankui be Vyriausybės garanto (pirmąjį 8 mln. euri kreditą gavo "Vilniaus bankas"). Kreditas skirtas privačiam vidutiniam ir smulkiam verslui skatinti. Beje, paskolą galės gauti ir privatizuojama valstybinė įmonė.

• **SEIMO NARYS K. ANTANAVIČIUS SIŪLO SURENGTI REFERENDUMĄ.** Vienintelis būdas išspręsti Lietuvai svarbius, "gyvybinius" klausimus – surengti referendumą, – spaudos konferencijoje ketvirtadienį pareiškė Seimo narys Kazimieras Antanavičius. Pagal jo parengtą referendumo projektą, pirmiausia žmonės turėtų pasakyti savo nuomonę, dėl Seimo narių skaičiaus. Kazimiero Antanavičiaus nuomone, vietoj Konstitucijoje numatytų 141 Seimo nario, užtektų ir 91 "juokdario", anot jo. K. Antanavičius taip pat įsitikinęs, jog visiškai nereikalinga Pramonės ir prekybos ministerija, sujungti, jo nuomone, taip pat reikėtų Ekonomikos ir Finansų, Statybos ir Urbanistikos, Žemės ir Miškų, Švietimo ir Kultūros, Sveikatos ir Socialinės apsaugos ministerijas. K. Antanavičius taip pat siūlo atšaukti Vyriausybės įgaliotinius regionuose, sugrąžinti žemę rinktoms savivaldos institucijoms, neapmokestinti pajamų, investuojamų į Lietuvos ekonomiką. Referendumui siūloma teikti klausimą dėl dviejų pakopų gyventojų apmokestinimo tarifo, kad gaunantys mažesnius atlyginimus, mokėtų ir mažesnius mokesčius. Pajamų ir pelno mokeskis neturėtų būti didesnis kaip 28 proc. K. Antanavičiaus iniciatyvai jau pritarė Seimo narys Julius Veselka, kai kurie verslininkai, profsąjungos.

• **VALSTIEČIŲ PARTIJA GELBĖS ŽEMĖS ŪKĮ.** Ketvirtadienį Seime spaudos konferenciją surengė Valstiečių partijos vadovai. Partijos pirmininkas Seimo narys Albinas Vaižmužis pranešė, kad Valstiečių partijoje yra apie 5.000 narių. Valstiečių partija, pasak jos valdybos pirmininko profesoriaus Kazimiero Purvinsko, kels kandidatus į kitais metais vyksiančius Seimo rinkimus, rūpinsis žemdirbių gyvenimu bei svarbiausiomis kaimo problemomis. Reikia, sakė jis, "gelbėti žemės ūkį, kurio gamyba per pastaruosius dvejus metus sumažėjo apie pusę karto". Mes gynėme ir ateityje ginsime Lietuvos "valstiečių interesus, ypač tų, kurie atsidūrė prie skurdo ribos", sakė Albinas Vaižmužis. ELTA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing
offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per
year \$30.00 • Single copy 65 cents.Prenumerata metams \$30.00, pusel metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina
65 centų • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai
išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik
autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

JUBILIEJINĖ DIRVA 80 METŲ SUKAKTIES PROGA

Juozas Žygas

Laikrodžio rodyklė be perstojo sukasi: minutės ir valandos, ir beveik nepastebimai mėnesiai, ir metai bėga. Atrodo, dar taip neseniai, mes, gyvenantieji Chicagoje, rengėmės paminti Dirvos 75 m. sukaktį, o dabar Dirva vėl penketa metų paūgėjo. Bet tai dar nereiškia, kad ji paseno, nes pavarčius jos puslapius, to dar nesimato ir neatrodo, kad jos jėgos silpnėtų.

Dabar mes gana dažnai (gal per dažnai) apie kultūrinį nuosmukį ir kalbame, ir rašome. Lietuvos atgimimas ir artimesnis bendravimas su kraštu ir jo žmonėmis, žinoma, turėjo įtakos mūsų veiklai ir spaudai. Kadangi didžioji mūsų dalis teturime tik vieną piniginę, tad įvairūs gimtojo krašto pagalbos ir šalpos prašymai ir parama jam sumažino mūsų spaudos ir kitos kultūrinės veiklos lėšas.

Tad dėlto ir girdime nuolatinius prašymus ir dejavimus. Yra malonu pažymėti ir pripažinti, kad mažiausiai tų dejonų iš Dirvos. Tai dar nereiškia, kad Dirva neturėtų sunkumų. Tačiau vietoje dejonų ji teprašo tik naujų prenumeratorių. Tad visi, kurie yra su Dirva suaugę, turėtų jau dabar pradėti rūpintis, kad ir jai nereikėtų pradėti dejuoti. Mūsų rankose yra jos likimas, tad turime pasistengti, kad ji dar savo gyvime šimtmečio sulauktų! Mums, kurie iš Europos į Clevelandą atvykome, – Dirva buvo lyg savi namai. Į jos redakciją kreipėsi beveik visi, nežiūrint įvairių įsitikinimų, kuriems tik reikėjo surasti butą ar darbo. Nereikėtų užmiršti ir to fakto, kad Dirvos patalpose buvo tartasi, rengti planai ir garantijos "Čiurlionio" ansamblio iškvietimui. Tuomet meninio kolektyvo atvykimas buvo didelis džiaugsmas.

Dabar trumpai peržvelkime Dirvos nueitą kelią. Clevelandiečiai turėjo laimės,

kad praėityje tarp jų atsirado žmonių, kurie spaudos reikšmę įvertino. Clevelande 1917 m. jau buvo 24 draugijos, turėjusios ryšius su Šv. Jurgio parapija, 5 tautininkų ir 5 socialistinės organizacijos. Taip pat veikė lietuviška mokyklėlė, tik nebuvo savos lietuviškos spaudos. O toks žmogus, kuris suprato spaudos reikšmę – buvo tautinių pažiūrų verslininkas Apolonas B. Bartoševičius. Pirmąjį numerį, pavadintą DIRVA, išleido 1916 m. rugpjūčio 26 d. Kažkodėl 1990 m. mes minėjome 75 m. jubiliejų. Galbūt dėlto, kad laikraštį leisti leidimas buvo gautas 1915 m. gruodžio mėn. 6 d. Pirmuoju redaktoriumi buvo pakviestas Vincas Jokubynas, kuris jau turėjo spaudos darbo patirtį.

Matau, kad reikia trumpinti, tad vėčiau trumpai prisiminkime mums jau žinomus laikus. Vienas iš pagrindinių Dirvos leidėjų ir redaktorių buvo K.S. Karpis. Jis Dirvos leidimą perėmė 1925 m. ir ją leido iki 1948 m. pabaigos. Tuomet iš Vokietijos stovyklų pradėjo atvykti pirmoji banga lietuvių, tarp kurių buvo žmonių, kurie Lietuvoje buvo aktyvūs tautinės sąjungos veikloje. Naujieji atvykėliai tuojau pradėjo bendradarbiauti ir jungtis į darbą. K.S. Karpis per tiek metų turto nesusikrovė ir jau buvo pavargęs. Taip pat suprato, kad su besikeičiančiais skaitytojais taip pat turės keistis ir Dirva. Aplinkai ir reikalavimams besikeičiant, apsisprendė Dirvą parduoti. Ją perėmė Vincas Rastenis, kuriam pinigų paskolino dr. M.J. Colney–Aukštikalnis, P. Lapienė ir didžiausią dalį J. Bačiūnas. Iš Vokietijos atvykus Baliui Gaidžiūnui, ir jis buvo įjungtas į redakcinį darbą. Vincui Rasteniui 1952 m. perejus į Laisvosios Europos komitetą, Dirvos redagavimą perėmė Balys Gaidžiū-

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Danutė Brazytė–Bindokienė, vyr. Draugo redaktorė, žurnalistė, rašytoja, pedagogė pakviesta pagrindinė Dirvos 80 metų sukakties minėjimo kalbėtoja Clevelande.

Jos ilgametėje visuomeninėje veikloje redaktorė žinoma ir kaip įdomi, gili ir spalvinga kalbėtoja. Su šypsena ir humoru ir taikliu žodžiu redaktorė savo žodyje palies aktualius mūsų išeivijos uždavinius.

Spaudoje Danutė bendradarbiauja jau nuo 1950 metų. Jos straipsnių randame Ateityje, Drauge ir kituose periodiniuose laikraščiuose bei žurnaluose. Šešerius metus ji redagavo Ateitį, buvo LE papildomo tomo techninė redaktorė, o nuo 1992.1.24 ji yra Draugo vyr. redaktorė. Čia D. Bindokienė, būdama vienintelio užsienyje leidiamo lietuvių dienraščio vadovė nuo pat tų pareigų perėmimo pradžios kiekvienoje dienraščio laidoje (penkis kartus per savaitę) savo vedamųjų skiltyje greitai ir gyvai atsiliepia ne tik į aktualias lietuvių problemas, bet pažvelgia ir į pasaulinius įvykius, liečiančius mūsų kraštą ir tautą.

Danutės Bindokienės kaip rašytojos talentas išryškėja jos knygose. Vaikų literatūrą ji praturtino su "Ketuko ugniesiu" (1964), "Baltojos pelytės kelione į mėnulį" (1966). Lietuvių jaunimas džiaugiasi jos sklandžiais, intriguojančiais pasakojimais "Mieste nesaugu" (1970) ir "Parkas anapus gatvės" (1973), už kurias gavo LB švietimo

Tarybos premijas. Jaunosios kartos skaitytojai jos romane "Viena pasaulyje" išgyvena jų nuotaikas JAV didmiesčiuose.

Danutės Brazytės–Bindokienės "Lietuvių papročiai ir tradicijos išeivijoje" (1989) – lietuvių ir anglų kalbomis jau susilaukė net trijų laidų. Ši knyga Lietuvoje buvo atspausdinta – 20.000 egz. tiražu.

Danutė parašė libreto A. Jurgučio operetei "Pamario pasaka" ir mokslinę fantazijos knygą jaunimui "Angelų sniegas" (1976).

Ir lietuvių išeivijos švietimo darbuose ji atidavė savo nuoširdžią duklę ne tik mokytojaudama Chicagos Do-

nelaičio aukštesniojoje lit. mokykloje, bet parengė ir eilę lit. skaitymų, pratimų, konspektų bei "Lietuvių kalbos sinonimų žodyną" (1982).

Ši trumpa apybraiža betgi leidžia lengvai suvokti: Danutė Bindokienė – ne tik talentinga kūrėja – autorė, bet ir neišsemiamos energijos moteris. Ji su savo vyru Vytautu išaugino ir išmoksino keturis sūnus: Algirdą, Vytą, Antaną ir Paulių su magistrų ir daktaro laipsniais. Vienas iš jų jau metai dirba Lietuvoje, savo talentu dalindamasis su lietuvių tauta.

Sveikinimai Draugo redaktorei Dirvos 80-jame jubiliejuje Clevelande!

V. Rociūnas.

GARBINGO "DIRVOS" JUBILIEJAUS BELAUKIANT

Aurelija M. Balašaitienė

senosios kartos patriotas ir žymus veikėjas Juozas Bačiūnas, su savo tėvais į Ameriką atvykęs 1897 metais. Po jo "Vilčiai" pirmininkavo dr. Vladas Ramanauskas, Aleksandras Laikūnas, Kazys Počius, dr. Danielius Degėsys, Antanas Mažeika, dr. Viktoras Stankus, dr. Vytautas Maurutis, o šiuo metu "Vilties" pirmininko pareigas eina Algis Matulionis ir valdybos nariais yra dr. Viktoras Stankus, Jonas Citulis ir Vladas Blinstrubas.

1915 metais užsidarius Clevelande trumpą laikąėjusiai "Santaikai", "The Lithuanian Publishing Company"

įsteigė "Dirvą", kurios pirmuoju redaktoriumi buvo V.K. Jokubynas. Po vienerių metų jis redagavimą perdavė savo pavaduotojui Juozui Gedminui. Jam 1918 metais išvykus į Lietuvą, redaktoriaus pareigas pradėjo eiti Kazys Karpis, išbuvęs tame darbe net tris dešimtis metų. 1948 metais "Dirva" buvo parduota Vincui Rasteniui. Jam talkininkavo Balys Gaidžiūnas, kuris nuo 1952 metų ją redagavo ištisą dešimtmetį. Tarp 1962 ir 1968 metų "Dirvą" redagavo Jonas Čiurberkis, po jo iki 1991 metų

(Nukelta į 9 psl.)

Š.m. spalio 22 dieną tautinės minties laikraštis "Dirva" minės savo gyvavimo aštuoniasdešimties metų jubiliejų, kurį rengia "Vilties" draugijos valdyba. Spaudos ir radijo draugija "Viltis" buvo įsteigta 1951 metais su tikslu iš privačių rankų perimti "Dirvos" leidybą. Pirmuoju "Vilties" pirmininku buvo

nas. Jis gana greitai suprato, kad laikams besikeičiant reikia ir įrangą modernizuoti. Norint visuomeniniu pagrindu pinigus sutelkti, reikėjo, kad Dirva iš privačios pereinėtų į visuomeninę nuosavybę. Tuometinei ALT sąjungos vadovybei reikalą supratęs ir jį parėmus, buvo įsteigta pelno nesiekianti draugija VILTIS. Ji ir dabar, dr. Anicetai Bundoniui sėkmingai redaguojant, rūpinasi tolimesne Dirvos ateitimi.

TOKIO POLITINIŲ JĖGŲ IŠSIDĖSTYMO NELAUKĖ NIEKAS...

Eivys Radvila

Prieš porą savaitę įvykę rinkimai į Latvijos parlamentą – Seimą, kuriuose nepaprastai sėkmingai pasirodė radikaliosios ir nomenklatūrinės grupuotės, plačiai aptariamai ne tik šioje kaimyninėje šalyje. Visos trys Baltijos valstybės gan artimos, panašūs politiniai vyksmai klostosi visoje pokomunistinėje Vidurio Europoje, todėl netikėtai Latvijos rinkimų išdava susilaukė dėmesio tiek Lietuvoje, tiek kitose aplinkinėse šalyse.

Vienu balsu tvirtinama, kad tokio politinių jėgų išsidėstymo nelaukė niekas – nei politikos apžvalgininkai, nei visuomenės nuomonės tyrimo tarnybų analitikai, nei politikai, nei patys rinkėjai. Tuo požiūriu rinkimus Latvijoje galima lyginti su prieš trejus metus vykusiais Seimo rinkimais Lietuvoje, lygiai taip pat galima manyti, kad rinkimai Latvijoje rodo naujo politinės raidos tarpsnio užuomazgas visoje pokomunistinėje Vidurio Europos erdvėje. Šie nauji politikos vėjai mažai bendro beturi su anuomet vyrausiais Lietuvoje. Todėl rinkimų pamokos Latvijoje vertos labai atidaus nagrinėjimo.

Daugelį apstulbino J. Zigeristo vadovaujamo judėjimo "Latvijai" sėkmė. Jis gavo net 15 nuosimčių rinkėjų balsų (16 mandatų 100 vietų

Seime), nors visuomenės apklausos rodė, kad judėjimas vargiai teperžengs Latvijoje nustatytą 5 nuosimčių slenkstį. Latvių kilmės J. Zigeristas neseniai atvyko iš Vokietijos, kurioje jis laikomas "persona non grata", pagarsėjęs pasisakymais prieš tautines mažumas ir teistas už tautinės neapykantos kurstymą. Neiškoko latviškai jis po šiai dienai. Tiesa, reikėtų pažymėti, kad Latvijoje jis labai nuosaikiai laikosi rusų atžvilgiu, pastaruosius jis stengiasi netgi užstoti, nemano, kad reikėtų griežtinti pilietybės įstatymus. Jis netgi pasisako už sutartį su Rusija dėl naudojimosi Latvijos uostais. Apžvalgininkai tvirtina, kad šis judėjimas daugumą rinkėjų nupirko pigiais vaistais, iš Vokietijos atvežtais panešiotais rūbais pensininkams bei pigiais pažadais.

Daugiausia balsų surinko save centristine laikanti kairiosios pakraipos partija "Šeimininkas", savo gretose sutelkusi dalį buvusių nomenklatūrininkų bei iki šiol valdžioje buvęs "Latvijos kelio" judėjimas. Šios politinės srovės Seime turės atitinkamai 18 ir 17 vietų. Trys dešinėsios pakraipos partijos, kurios vėliau susibūrė į Tautinį bloką, liko ketvirtoje, šeštoje ir septintoje vietoje. Visos drauge jos turės 29 deputatus. Netikėtai gerai pa-

sirodė Vienybės partija, kurios vadovas A. Kaulas pagarsėjo dalyvavimu priešvalstybinės Komunistų partijos veikloje po 1991 metų. Tiek tautiniai konservatoriai, tiek Valstiečių partijos blokas su krikščionimis demokratais apklausose atrodė geriau negu A. Kaulo partija. Į parlamentą taip pat pateko dar trys neįtakingomis laikytos kairiosios partijos, tarp jų ir buvę komunistai, pasivadinę socialistais.

Nors iš karto po rinkimų dauguma partijų atsiribojo nuo J. Zigeristo, tačiau netrukus buvo paskelbta apie kairiųjų koaliciją, turinčią 48 deputatus, kurioje dalyvauja ir judėjimas "Latvijai". Tikimasi, kad kelis trūkstamus balsus koalicija gaus prisijungdama socialistus. Sunkumų sudaro tik socialistų reikalavimai suteikti balsavimo teisę rusams bei išlaivinti buvusį kompartijos lyderį A. Rubiką, kuris nuteistas aštuoneriems metams kalėjimo už priešvalstybinę veiklą 1991 metų sausio mėnesį.

Nagrinėjant balsų pasiskirstymą, galima padaryti netikėtą išvadą – mažiau, negu rodė apklausos, balsų gavo nuosaikesnės kairiojo, o ypač dešiniojo, sparno partijos; didesnė sėkmė nei laukta lydėjo kraštutines jėgas. Nerimą kelia tai, kad dviems iš trijų daugiausia balsų surinkusioms partijoms – "Šeimininkui" bei "Latvijai" – būdingi programiniai neapibrėžtumai, politinis nenusipajamumas. J. Zigeristo partija žinoma daugiausia savo pasisakymais prieš komunistus, nusikaltėlius ir kyšininkus, tačiau stokojo teigiamų siū-

lymų. Panaši migla gaubia ir "Šeimininką", kuris nors ir pasisakė už ryšių su Rusija stiprinimą, tačiau daugeliu atvejų neturi būdingo kairiosios partijos įvaizdžio.

Koalicijų sudarymą sunkina tai, kad į Seimą pateko net devynios palyginti nedaug vietų turinčios partijos, daugumos kurių nuostatos nėra aiškios. Iš viso rinkimuose dalyvavo 72 nuosimčiai iš visų 1.2 milijonų balso teisę turinčių rinkėjų. Dėl gan griežtų Latvijos pilietybės įstatymų, balso teisės neturi apie 700 tūkst. gyventojų, dauguma kurių yra po karo atvykę rusakalbiai.

Rinkimai Latvijoje duoda peno bendresniems pamatymams. Prieš daugiau kaip penkerius metus atsikračiusios komunizmo buvusios socialistinio lagerio valstybės su pakilimu ėmėsi kurti Vakarų pavyzdžio demokratijas ir rinkos ūkius. Šį laikotarpį nusakė demokratijos išsigalėjimas, sąžinės laisvė, dešiniųjų valdžia, greitos reformos, privatinimas, infliacija, ūkio nuosmukis, socialinių garantijų mažėjimas, visuomenės turtinė poliarizacija, nedarbo atsiradimas bei nusikalstamumo plėtra. Naujas, antras tarpsnis ėmė ryškėti Lietuvoje, kai 1992 metais reformomis nusivylusi tauta sugrąžino į valdžią komunistus. Vėliau kairieji laimėjo Lenkijoje, Bulgarijoje, Vengrijoje, Slovakijoje. Kairiųjų valdymo laikotarpiui būdingas reformų lėtinimas, parama valstybinėms įmonėms, makroekonominė ūkio stabilizacija, organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos išplitimas, visuomenės nusi-

vylinimas bei abejingumas. Trečiojo tarpsnio, kurio apmatai išryškėjo dabar Latvijoje, gaire, matyt, taps šūkis "Nei kairė, nei dešinė!", politinis radikalizmas, "raudonai rudų" vaidmens didėjimas.

Dar viena nūnai išryškėjusi pokomunistinėms visuomenėms būdinga raidos kryptis-politinio stabilumo mažėjimas, kai įtaką praranda aiškesnių tradicinių ideologijų prisilaikančios partijos ir gausėja aiškaus politinio veido neturinčių judėjimų.

Daugelio apžvalgininkų vertinimu, panašūs reiškiniai pastebimi ir Lietuvoje, tačiau kur kas silpnesni. Nerimą kelia tai, kad per savivaldybių rinkimus daugelio lietuviškuoju V. Žirinovskio ar J. Zigeristo atitikmeniu laikomas V. Buškevičius kartu su jaunlietuviavais gavo net ketvirtadalį vietų Kauno savivaldybėje. Nors kitur Lietuvoje panašios kraštutinės grupuotės didesnio palaiškymo nesusilaukė, nusiraminti dar anksti. Žinant, kad savivaldybių rinkimuose dalyvavo tik apie pusė balso teisę turinčių rinkėjų, numatyti, kuriuo keliu pasuks anksčiau už LDDP balsavę, o dabar jais nusivylę piliečiai, nėra lengva.

Sunkūs klausimai iškyla ir gan nuosaikiomis laikomomis didžiosioms partijoms tiek kairėje, tiek dešinėje – ar atsiliepti į visuomenės nuomonės pokyčius ir stengtis surinkti kraštutines pažiūras žmonių balsus, ar pasislinkti vidurio link?

*Skaitykite ir platinkite
DIRVA*

LIETUVOS TEMIDĖ BEBALSĖ

Edmundas Simanaitis

Garsoką šurmulių spaudoje, bet ne visuomenėje, sukėlė žinia, kad aršus Lietuvos nepriklausomybės priešas, buvęs prosovietinės Jedinstvos organizacijos vadovas, aktyvus kruvinojo Sausio įvykių dalyvis Valerijus Ivanovas Vilniaus 38-ojoje rusų mokykloje moko jaunimą... Lietuvos (!?) ir visuotinės istorijos. Vargu, ar verta spėlioti, ko gali mokytis ir išmokytis augančius ir bręstančius jaunuosius piliečius mokytojas, neigiantis Lietuvos valstybingumą, matantis Lietuvą tik kaip mažą Rusijos "deržavos" pakraščio provinciją. Tačiau pats faktas vertas dėmesio keliais aspektais.

Pirmiausia, kaip galėjo atsirasti, kad toks niekšiškas asmuo, kurio priešvalstybinę veiklą įvertino Lietuvos Respublikos teismas, apskritai galėjo būti paskirtas mokytoju? Po II pasaulinio karo Vakarų Vokietijoje atgimstanti demokratija buvo nedvi-

prasmiskai ryžtinga. Nacių partijos (NSDAP) ir nusikaltėliškų organizacijų Gestapo, SS, SD, SA nariams buvo uždrausta dirbti teisėjais ir mokytojais. Ši aplinkybė prikišama rodo būtinumą susirūpinti švietimo ministerijos vykdoma pedagogų personalo parinkimo ir ugdymo politika. Gal tokios politikos apskritai nėra? V. Ivanovas, pasirodžius žinutei apie jo darbą mokykloje, ministerijos nurodymu buvo tučtuojau atleistas. Bet tai nieko nekeičia, tik parodo, kad galimybė ivanovams formuoti homo soveticus nepriklausomos Lietuvos mokykloje arba, geriausiu atveju, niekinančiai abejingus Valstybei gyventojus, bet ne piliečius, tebėra išlikusi.

Beje, tai iš dalies patvirtina pakankamai dažni atve-

jai, kai, sakysim, buvęs rajkomo sekretorius, persikvalifikavęs į istorijos mokytoją, dar vis tebeaiškina mokiniams apie 1940 metų "taikią darbo žmonių socialistinę revoliuciją Lietuvoje" arba (taip pat buvusi) aktyvi ateizmo propagautoja tampa pirmokėlių katechete. Tai toli gražu ne "atsivertimai", o paprasčiausi "persivertimai", įmanomi tik tada, kai nėra aiškios švietimo politikos. Mokykla turėtų ne tik rašto mokytis, bet ir pilietį ugdyti.

Liūdną, gaudų šypsni kelia teisinis šio įvykio aspektas. Viena valdžios institucija jedinstveninką V. Ivanovą paskelbė persona non grata ir pamėgino išrūkinti iš Lietuvos, nes jo veikla labai smarkiai kirtosi su įstatymu. Kita institucija savaip amnestavo jį, leisdama ir toliau

darbuotis, bet kieno naudai? Svetimos šalies pilietis negieda V. Kudirkos "Tautiškos giesmės" ir nepriklausomos Lietuvos naudai tikrai nedirba. Nulėmė įsakmus pagrūmojimas iš Maskvos. Matome, kokia apdairi ir paklusni mūsų nūdienos teisėsauga.

Seimo Kultūros, mokslo ir švietimo komiteto pirmininko prof. B. Genzelio nuomone (LA, Nr. 194, 1995 09 22), "tai labai pavojinga, nes vaikams net diegiamos idėjos, kad Lietuvos, kaip valstybės, iš viso nėra". Šitaip garbusis profesorius patvirtino, kad jo vadovaujame Seimo komitete dar gausu sovietmečio dirvonų, o ir žagrės noragas atšipęs ir, veikiausiai, artojų nesiranda.

Konservatorių partijos politinė taryba ir valdyba pa-

reiškė, kad "Seimo nario V. Juškaus insinuacijos Tėvynės sąjungos atžvilgiu apie neva spalio 19 dieną ruošiamą valstybės perversmą yra provokacija". Pareiškėjai yra įsitikinę, kad "remiantis mūsų valstybės demokratine santvarka ir įstatymais galima įveikti valstybę apėmusią korupciją ir pasiekti, kad po kitų rinkimų į Seimą LDDP nebekenktų mūsų kraštui".

Pono V. Juškaus neįtikėtinai primityvi provokacija įdomi visai kitu atžvilgiu. Kaip žinoma, Seimo narys eina labai atsakingas Ekonominių nusikaltimų tyrimo komisijos pirmininko pareigas. Paprastam piliečiui, žinoma, drauge ir rinkėjui (tik ne balsuotojui!), numanu, kad V. Juškaus portfelis kimšte prikimštas įrodymų ministrų, bankininkų, Seimo narių, ekspremjerų, prezidentūros sulų piktnaudžiavimo tarny-

(Nukelta į 9 psl.)

CLEVELANDO LIETUVIŲ DIENOS

Aurelija M. Balašaitienė

Spalio 7 dienos vakare į Clevelando Dievo Motinos auditoriją susirinko lietuviškų renginių išsiilgusi minia, kai tuo tarpu susirūpinę Dainavos ansamblio vadovai užkulisyje nuogąstavo, kad dėl nemalonaus oro gali ir klausytojų mažai būti. Jų rūpestis nepasiteisino, nes ir jų, ir rengėjų džiaugsmui, renkančiai publikai, dar reikėjo pristatyti kėdžių...

Uždangai pakilus, prie mikrofono prisitartinio Clevelando LB Apylinkės valdybos ko-pirmininkas dr. Viktoras Stankus, trumpu žodžiu pasveikinęs svečius ir su humoru, bet ir su pagarba pareiškęs, kad ilgamečio apylinkės pirmininko Vytauto Brizgio darbą koncerto rengime atlieka ne vienas, bet du asmenys – pats Dr. Stankus ir Ada Stungienė. Publika jo žodžius pertraukė plojimais. Netrukus pro šonines duris į sceną pradėjo žygiuoti tautiniais drabužiais apsirengęs Dainavos ansamblis, o dirigentas Darius Polikaitis kukliai atsistojo scenos apačioje. Pirmą repertuaro dalį pavadintą "Kokiais keliais namo", sudarė harmonizuotos liaudies dainos, tarp kurių originaliai įsiterpdavo talentinga aktorė Audrė Budrytė. Iš pradžių ji juokingai pasakojo, nenorėjusi su ansambliu važiuoti, nostalgiskais prisiminimais nukeliavusi į mažo bažnytkaimio atlaidus, toliau tęsdama Lietuvos kaimo idiliją ir sentimentalius prisiminimus, sudarydama originalų foną sekančioms dainoms, jas palydėdama užsisvajojusia veido išraiška, pasikeisdama drabužius ar parimusi ant scenos grindų. Protarpiais jos prisiminimus lydėjo "Algirdėlis", tai artimas ir viliojantis, tai su kitomis "flirtuojantis", bet ir baimė, kad jos neišstiktų toks "liūdnas likimas, kaip Magdūtės", kuri buvusi verčiama tekėti už seno našlio...

Po pertraukos į sceną išžygiavo jau nebe tautiniais drabužiais, bet ilgomis, pievos žalumo spalvos suknelėmis pasipuošusios Dainavos kamerinio vieneto šešios gražiabalsės moterys. Joms sudainavus sentimentalią Budriūno "Tėviškėlę", prie jų prisijungė juodais kostiumais apsirengę penki vyrai. Gražiai nuskambėjo "Žemaičių plentas" ir "Oželis", ir buvo itin malonu pastebėti, kad "dainaviečių" grupelė sudainavo Clevelando Parapijos choro vadovės, muzikės Ritos Kliorienės harmonizuotą liaudies dainą "Dar neįėj". Į sceną sugrįžus pilnam ansamblio sąstatui, originaliai nuskambėjo "Pasisėjau žalią rūtą", o Vanagaičio "Laisvės varpą" publika palydėjo audringais plojimais. Chorui atlikus paskutinę dainą "Kur giria žaliuoja", ansamblio pirmininkė Danguolė Ilginytė pakvietė į sceną publikoje esančius Čiurlionio ansamblio narius ir Parapijos choro vadovę Ritą Kliorienę dar kartą drauge sudainuoti paskutinę dainą. Čiurlioniečiai Henrikas Johansonas ir Terešė Urbaitienė į sceną atgabeno milžinišką krepšį gėlių, o Ada Stungienė į sceną pasiuntė mergaites su gėlių puokštėmis pirmininkei Danguolei Ilginytei, dirigentui Dariui Polikaičiui, akompanuotojui Ričardui Sokui ir aktoarei Audrei Budrytei. Aida Bublytė, pasveikinus Dainavą Parapijos choro ir Čiurlionio ansamblio vardu, atsuntė į sceną krepšį su... šampanu. Susiliejus dviejų vieneto balsams, ir vėl su dideliu pasigėrėjimu išklausėme galingai sudainuotą "Kur giria žaliuoja". Publika programos pabaigą pagerbė audringomis ovacijomis. Stebint, kaip likviduojasi užsienio lietuvių ansambliai, reikia gerėtis ir džiaugtis, kad ir po penkių dešimtmečių Dainava tęsia savo darbą ir yra tvirtose jau-

Jungtinis choras su buvusiais Čiurlionio ansamblio dainininkais ir Dainava.

V. Bacevičiaus nuotr.

Po koncerto su gėlėmis iš k.: akt. A. Budrytė, chormeisteris A. Polikaitis, akomp. R. Sokas ir dirigentas D. Polikaitis.

no dirigento Dariaus Polikaičio rankose.

Po koncerto parapijos kavinėje buvo paruoštos vaisės klausytojams ir pietūs Dainavos ansamblui. Reikėjo stebėtis tokiu puikiu vakaru, kurio suorganizavimu ir vaisėmis rūpinosi Ada Stungienė ir dr. Viktoras Stankus. Jų sėkmingai atliktas darbas įrodo, kad mūsų kultūrinė veikla nėra stagnacijoje, kad visuomenė remia kultūrinius renginius ir juos lanko. Tai turėtų būti paskata ir tolimesnei "rudens sezono" veiklai.

Sekmadienio rytą Dievo Motinos šventovėje šv. Mišių metu Dainava giedojo giesmes, o po pamaldų parapijos auditorijoje vyko turininga ir įdomi dailės paroda,

kurią atgabeno ir globojo populiariusis foto menininkas Algimantas Kezys. Savo atidarymo žodyje jis pabrėžė, kad tai esanti daugelio įvairių meno šakų paroda su akvarelės tapyba, grafika, medžio raizininiais, tapyba iš Vokietijos bei foto meno montažais. Klausytojus supažindinęs su parodos turiniu, jis

se, kaip Vokietijoje, Lenkijoje, Ispanijoje, Vengrijoje, Prancūzijoje, Japonijoje, Skandinavijos kraštuose ir kitur, taip pat su paroda apkeliavęs daugelį JAV miestų. Įdomu ir tai, kad Kazėnas nėra vien foto menininkas, bet ir tapytojas, jo paties žodžiais tariant, "tapybos abstrakcionizmą kompensuodamas foto-

Aktorė A. Budrytė su Dainavos ansambliu.

V. Bacevičiaus nuotr.

pakvietė iš Vilniaus atvykusį foto menininką Zimą Kazėną kalbėti apie savo kūrybą. Sunku buvo atsigėrėti Kazėno istoriniais foto montažais, kuriuose gyvai atvaizduojami įvairūs Lietuvos kelio į laisvę etapai. Zimas Kazėnas visą savo gyvenimą rinko Lietuvos istorinių įvykių foto medžiagą ir yra surengęs virš 80 parodų ne vien Lietuvoje, bet ir kitose šaly-

realizmu".

Parodoje taip pat išstatyti Vokietijoje gyvenančio menininko Alfonso Dargio medžio raiziniai ir tapybos darbai, kuriuose žiūrovas mato jo lakios vaizduotės pasaulį su mūsų etnografiško liaudiškumo bruožais, kūryboje pasiekdamas meninio universalumo aukštumų bei visų

(Nukelta į 9 psl.)

Mėno darbų paroda "Vilnius". Kairėje – Algimantas Kezys, dešinėje – Zimas Kazėnas iš Vilniaus.

V. Bacevičiaus nuotr.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Tarptautiniame Neurologų Kongrese, įvykusiame rugsėjo mėn. Vienoje, Austrijoje, dalyvavo du lietuviai gydytojai — Dr. Jonas Mileris iš Batavia, Ill. ir Dr. Gediminas Čekas iš Metuchen, N. J.

• Juozas Stempužis, Tėviškės Garsų radijo valandėlės Clevelande vedėjas, spalio 14-15 d. lankėsi Chicagoje, kur galutinai su RCA plokštelių b-vė susitarė dėl D. Lapinsko ir solistės A. Stempužienės plokštelių išleidimo.

Tąja plokštele lietuvių vi-

suomenėje rodomas jau iš anksto didelis susidomėjimas. Tikimasi, kad po J. Stempužio žygio Chicagoje neužilgo plokštelė pasirodys.

LITUANISTINĖS MOKYKLOS

Lietuvių Saleziečių įstaiga Italijoje yra išleidusi jaunimui pritaikytą leidinį — knygą. Visos lituanistinės mokyklos gali gauti per Balfo Centrą po legz. susipažinimui nemokamai, su viltimi užsakymo didesnio skaičiaus tų knygų moksleiviams JAV ir kituose žemynuose.

Norintieji gauti pavyzdžius teisiškai į Balfo Centrą: United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., 105 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211.

Siunčiant knygų pavyzdžius, bus nurodytos ir jų kainos. Užsakant didesnę knygų skaičių, prašome siųsti čekį ar Money Order Balfoi aukščiau nurodytu adresu. Kun, P. Urbaitis, SDB

NEW YORK

• L. T. S. Korp! Neo-Lithuania New Yorke metinė šventė-balius įvyks Travelers Hotel, 94-00 Ditmars Blvd. (prie La Guardia Airport) 1965 metu lapkričio mėn. 6 d., šeštadienį, 8 val. vakaro. Bilietai gaunami skambinant tel. MI 2-0656.

• Dr. G. Čekas, suaugusių ir vaikų nervų ligų specialistas, offiso adresas: 1310 W. 7th St., So. Plainfield, New Jersey, pakeitė savo telefono numerį į 756-6443. Priiminėja pacientus pagal susitarimą.

• DEVYNI LIETUVIAI SALEZIEČIAI šiais metais švenčia savo 25-rių metų kunigystės ir tautiškos veiklos sukaktį.

New Yorko ir apylinkių sudėtinis specialus komitetas, prel. J. Balkūno globojamas, ruošia lapkričio 7 d. (sekmadienį) Masspeth, N.Y. 64-14 -- 56 Rd., V. J. Atsinaujimo bažnyčioje ir parapijos salėje jubiliejinę iškilmes.

Sukaktį švenčia šie tėvai saleziečiai: kun. Kazys Budavičius, kun. Stasys Petraitis, kun. Antanas Travavičius, kun. Petras Urbaitis, kun. Juozas Zeliauskas, kun. Kazys Inkrata, kun. Antanas Naujokas, kun. Augustinas Sabas, ir kun. Juozas Kisielius.

Iš jų trys -- kun. Antanas Naujokas, kun. Augustinas Sabas ir kun. Petras M. Urbaitis dabar yra Jungtinės Valstybės ir lapkričio 7 d. 11 val. koncelebruos padėkos Mišias.

12:30 val. -- bendros vaišės. Vaišių auka tik \$5.00.

Visas pelnas eis Saleziečių Gėmniai ir Pašaukimų Fondui paremti.

NAUJA KANADOS LB VALDYBA

Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybos suvažiavimas, įvykęs spalio 10 d. Toronte, Šv. Jono Krikštytojo parapijos patalpose, išklaušęs valdybos pirmininko ir kitų vadovų pranešimus ir aptaręs eilę kilusių klausimų, išsirin-ko naują krašto valdybą.

Nauja valdyba išrinkta iš torontiečių ir jos sąstatas toks: A. Rinkūnas -- pirmininkas, Stp. Kairys -- vicepirm. ir kultūros vadovas, L. Tamošauskas -- sekr., dr. Silv. Čepas -- išd., J. R. Šimanavičius -- ryšių su kitais tautiškais vadovas, G. Rinkūnaitė -- jaunimo reik. vad., O. Indrelienė -- šalpos, kun. A. Žilinskas -- spaudos ir informacijos ir Edm. Miliauskas -- švietimo.

Kitais metais Kanadoje panašaus jaunimo kongreso nebus. Krašto valdyba visą dėmesį nukreips į ruošiamą pasaulio lietuvių jaunimo kongresą Amerikoje. Tradicinės lietuvių dienos nebus atsisakyta. Ji numatyta Ontario provincijoje.

CHICAGO

• Dariaus Lapinsko dirguojamas simfoninis orkestras, pianistė Aldona Kepalaitė ir solistė Aldona Stempužienė atliks programą, spalio 24 d., sekmadienį, 3 val. p. p. Chicagoje. Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, Margočio rengiamame koncerte. Visi kviečiami atsilankyti.

• LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS Chicago Klubas, kurio tikslas apjungti laisvojo pasaulio moterų veiklą ir kontakte dirbant, pristatyti Lietuvos laisvinimo reikalą, ruošia Derliaus Šventės Koncertą - balių, kuris įvyks spalio 30 d. 7 v. v. Jaunimo Centre.

Šiandieninė "Dirva" — tai paveldas visų prieš ją buvusiųjų. Prisimindami tai, spausdiname jos puslapius iš kūrybingos jos praeities, atsigręžę 30 metų — kai ją redagavo Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas ir, rodos, visai neseniai, tik prieš dešimtmetį, taip atrodžiusią, redaguotą V. Gedgaudo. Pažiūrėkime, prisiminkime ir palinkėkime "Dirvai", anot poetės, gyvumo žolės, kuri grindinį ardo...

Margočio raštinėje, 6755 S. Western Avenue ir Margočių prekyboje, 2511 W. 69 Street.

BOSTON

• LIETUVIŲ INŽINIERIŲ SUVAŽIAVIMAS įvyks Bostone spalio 9 ir 10 d., išrinko naują vadovą, kurią sudaro: J. Dačys, K. Kevenis, Br. Galinis, Z. Gavelis, dr. J. Gimbutas ir J. Rasys -- visi bostoniečiai.

Reviz. k-jon išrinkti: R. Budreika, A. Lapšys ir V. Biosevas (newyorkiečiai).

Garbės Teisimas: A. Jurskis,

Balfo pirm. kun. V. Martinkus (paskutinėje eilėje viduryje) tarp Vaikų.

A. L. T. Sąjungos Los Angeles skyrius ir DIRVOS skaitytojai

DIRVOS 50 METŲ
veiklos sukaččiai paminėti rengia

JUBILIEJINI VAKARĄ

kuris įvyks spalio 30 d. 8 val. vak. Lietuvių Tautinių Namų salėje, 3356 Glendale Blvd. Los Angeles 39, Calif.

Kviečiame visus Los Angeles lietuvius šiame jubiliejiname vakare dalyvauti.

Įėjimas ir vaišės: \$2.50, studentams \$1.00.

ALT S-gos Los Angeles skyr. valdyba
ir DIRVOS skaitytojai

DETROIT

VLADO MINGĖLOS
PAGERBIMAS

Paprastai pragyvenimas yra matuojamas kiek pragyvenimui gaunama, tačiau gyvenimas yra matuojamas kiek gyvenimui atiduodama. Turint galvoj lietuvišką kultūrinį gyvenimą, Vladas Mingėla yra daug jam atidavęs kaip žurnalistas, visuomeninis veikėjas. Jau Lietuvoje priklausė žurnalistų sąjungai, pasireiškė, kaip publicistas ir grožinėje literatūroje. Buvo nuolatiniu bendradarbiu eilėje laikraščių ir žurnalių, iš kurių pažymėtini Lietuvos Aidas, XX Amžius, N. Romuva, Karys, Trimitas ir kiti. Vokietijoje tremtinių stovyklose Nuernberge ir Ansbache redagavo Tremtinių Balsą ir Žinių bliuletinį.

Atvykęs į JAV įsijungė visuomenės veiklon ir ypač pasireiškia spaudos bendradarbiavime Drauge, Dirvoje, Darbininke, Naujienose, Garse, Karyje ir kt. Būdamas Lietuvoje Karo technikos štabo bibliotekininku ir vėliau bibliotekos vedėju, turėjo geras sąlygas susipažinti su įvairiais rašalais. Taigi užaugęs ir subrendęs rašty bei knygų pasaulyje, čia išsivijojo pasiryžęs savo literatūrinę veiklą apvairuoti plačiu monografiniu darbu, ir štai 1962 metais Kun, Antano Miluko monografija praturtino mūsų bibliografiją. Gi visus sunkumus teko pakelti jos autoriui Vladui Mingėlai. Atsimerame, kad monografija susilaukė gana plačios kritikos, kuri pasiskaidė daugeliu atžvilgių teigiamai. Aišku, kad neturėjo ir pastabų, kurios niekur ir niekada neišvengiamos. Turint galvoj, kad monografija pareikalauja medžiagos kruopštaus surinkimo ir jos sutvarkymo, pasitvirtina formulavimas ir eilė-

A. SMETONOS

MONOGRAFIJA,

parašyta A. Merkelio,

suvažiavimų dalyvų pabrėžė, kad inžinierių spaudos darbų ir svarbesnių išradimų paroda. Parodą surengė E. Manomaitis, dr. J. Gimbutas ir J. Mikalauskas. Tiek suvažiavimas, tiek paroda parodė lietuvių inžinierių didelę pažangą ir sugebėjimus einant sparčiu šio meto technikos tobulėjimo keliu.

KULTŪROS KLUBO SUSIRINKIMAS

Spalio mėn. Kultūros klubo susirinkime, kuris įvyks šį šeštadienį, spalio 23 d. Tarptautinio Instituto patalpose, 287 Commonwealth Ave., Bostone, 7:30 val. vakare, Stasys Liepas skaitys paskaitą tema: "Karių atgarsiai lietuvių liaudies dainose", pailiustruodamas Banaičio, Gaidelio, Gailevičiaus, Petrausko ir Strolis harmonizuotomis dainomis.

Meninėj daly: Jeronimo Kačinsko trio — fleita, klonetas ir violančėlė. Rašyt. Stasys Santvaras paskaitys iš savo kūrybos. Po progra-

bus įteiktos laimėtos premijos. Kaip žinoma, Jaunimo Literatūros premiją pasidalino abu Santa Monica miesto gyventojai — Juozas Švaistas, už pasakiškų nuotykių pyne "Šaunusis Penketukas", ir Andrius Norimas-Mironas, už istorinę apysaką "Be Namų".

Lietuvių Veteranų Sąjungos "RAMOVĖ" Los Angeles skyriui besiruošiant pagerbti šiuodu savo narius-laureatus, iš Kultūros Fondo atėjo pranešimas, jog paskirtasis atstovas įteiks abiem laureatams premijas, nes kitur įteikimas nebeenumatomas.

Ši žinia sukėlė losangeliečių tarpe susidomėjimo ir ramovėnai tikisi, kad jų keltintas surengti laureatų pagerbimas, pavadintas "RAŠTO IR GARSŲ VAKARAS" įgaus tikros literatūrinės šventės pobūdį, ypač, kad galima pelną ramovėnai skiria taip pat kilniam tiks-

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA P. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription
per year \$17.00. Single copy 35 cents.Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiros nu-
merio kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais
ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespaus-
dinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Kad Dirva jungtų mus visus...

Vilija Kerelytė, ALT S-gos valdybos sekretorė, pravedusi Dirvos sukaktuvinį pokylį Chicagoje š.m. spalio 12 d., tarė žodį, kurio santrauką čia spausdiname.

Gerbiameji - Generalinė konsule p. Daužvardienė, gerbiame dvasiškai ir malonūs šio vakaro viešnios ir svečiai. Esu labai dėkinga Dirvos 70 metų Sukakčiai Paminėti Komitetui, suteikusiai man šią progą, praveisti šio banketo programą. Kaip džiugu matyti Jus visus taip gausiai susirinkusius paremti vieną iš stipresnių mūsų išeivijos komunikacijos priemonių - lietuvišką spaudą.

Lietuviško žodžio kelias ilgas ir sunkus. Pats lietuviškas žodis daugiaveidis, kadangi jis randamas įvairiausiose gyvenimo situacijose. Jis surinktas belaisvis spaudos draudimo laikotarpiu, jis aštrus kaip kardas ir garsus kaip trimas Basanavičiaus ir Kudirkos laikais. Jisai skausmu šaukiantis Kalantos lūpomis. Jis šviesos ir vilties spindulėlis mažamečiui, besimokančiam iš motulės maldaknygės. Lietuviškas žodis lengvas ir grakštus, perpintas gražiomis melodijomis - dainose. Jis ir pamokantis, skatinantis ir budinantis.

'Dirvos' savaitraščio dėka, plačiojo pasaulio lietuviai susisiečia ir pasidalina gyvenimo aktualijomis, sprendžia politines problemas. Įvairiausių organizacijų nariai, kad ir išblaškyti skirtinguose pasaulio kraštuose, Dirvos savaitraščio yra sujungti į vieną bendrą šeimą. Leiskite ir man būti atvirai ir pasakyti jums vieną paslaptį, kad ir aš, kai buvau mažytė - ne daugiau trijų metų, lietuviškai išmokau bevartydama Dirvos savaitraštį. Mane labai imponavo laikraščio pavadinime didelio formato raidės.

Dirvą skaito visi: jauni, viduramžiai ir seni. Atsimenu kaip šiandien, turėdavau nepaprastai didelį malonumą nubėgti į savo senelio, Vincento Gudaičio kambarį, atsisėsti ant žemės prie laikraščių pultinės ir 'skaityti' Dirvą. Tikrai kartais pasitaikydavo, kad

Vilija Kerelytė

laikraštis mano rankose būdavo atbulas. Iš to mano seneliui būdavo daug juoko, bet nedelsdamas jis man jį pataisydavo. Ir tada prasidėdavo gražūs aiškinimai apie Lietuvą, apie žemę, apie dirvą...

Dažnu atveju mes kiekvienas galime save surasti Dirvos savaitraščio puslapiuose: mūsų gimimas, mūsų mokslo atsiekimas, visuomeniniai laimėjimai, išskilmingos puotos ir pagaliau paskutinės kelionės aprašymai ir t.t.

Linkėtina, kad Dirvos savaitraštis lankytų kiekvieną lietuvišką šeimą, ypačiai jaunąsias šeimas, kad jūsų mažamečiai - su pirščiuku vedžiojami laikraščio raidės - įprastų prie lietuviško žodžio ir kad Dirvos savaitraštis jungtų mus visus tam vienam, bendram tikslui - darniam susiklausymui ugdant lietuvišką, tauti-

Draugo red. K. Drunga, Vilties draugijos pirm. dr. D. Degėsys, Naujosios Vilties žurnalo red. A. Laikūnas, Lietuvos gen. konsulė J. Daužvardienė, Dirvos red. V. Gedgaudas, Draugo vyr. red. kun. P. Garšva, Margučio programos vedėjas P. Petrutis.

(Atkelta iš 1 psl.)

žadintų ištikimybę ir meilę savo tėviškei, savai kalbai ir saviems papročiams.

Kartu maldaujame Tavęs, Viešpatie, palaiminti visus čia susirinkusius, tą duoną, kurią kartu laušime, ir taures, kurias linkėdami geresnio gyvenimo kelsime, per Kristų mūsų Viešpatį."

Buvo servuojama puiki vakarienė. Programos vedėja V. Kerelytė supažindino susirinkusius su iš toliau atvykusiais svečiais, bei organizacijų vadovais: Lietuvos gen. konsule Juze Daužvardiene, clevelandiškiais - Dirvos redaktorium Vytautu Gedgaudu, Vilties draugijos (Dirvos leidėjas) pirm. dr. Danielium Degėsiu su žmona, žurnalo Naujosios Vilties ir Dirvos sukaktuvinio leidinio redaktorium Aleksu Laikūnu, Draugo redaktoriais - kun. Pranu Garšva, Mykolu Drunga ir Algiu Pužausku su žmona. Pokylyje dalyvavo kai kurių organizacijų vadovai, pav.: Ateitininkų federacijos naujasis vadas Juozas Polikaitis su žmona, Korp! Neo-Lithuania vyr. valdybos pirm. Kazė Brazdžionytė, PLB valdybos vicepirm. Rimantas Dirvonis, lietuvių Fondo tarybos pirm. Povilas Kilius su žmona ir valdybos pirm. pavad. Marija Remienė, Jaunimo centro valdybos pirm. Salomėja Endrijonienė, operos, Dainavos ansamblio bei kiti vadovai.

Kavą geriant, programos vedėja V. Kerelytė iškviatė komiteto pirm. dr. Leoną Kriaučeliūną ir stambiųjų šio vakaro aukotojus, kurie įteikė savo aukas. Lietuvių Fondo pelno skirstymo komisijos skirtą 2,000 dol. auką įteikė tarybos pirm. Povilas Kilius, taręs žodį apie lietuviškos spaudos reikšmę lietuvybei išlaikyti. Savo ankstyvesnius

ne dvasią - siekiant mūsų pavergtų brolių išlaisvinimo ir Lietuvos prisikėlimo.

Dirvos sukaktuvinis pokylis

Neolituany orkestras, vadovaujamas A. Modesto, linksminant svečius... K. Pocius nuotr.

Prie Dirvai aukų rinkimo stalo komiteto išd. Onutė Daškevičienė ir sekr. Verutė Lenkevičienė. K. Pocius nuotr.

S. ir S. Džiugai, D. ir dr. Pr. Jarai, dail. M. Ambrozaitienė. K. Pocius nuotr.

inašus papildė: Kazimieras ir Elena Pociai dar 1,000 dol., Bronius ir Birutė Kasakaičiai dar 500 dol. Jiems ir visiems kitiems aukotojams padėkojo komiteto pirm. dr. Leonas Kriaučeliūnas, įpykęs į savo žodį ir humoristinio elemento.

Komiteto ir dovanoms paskirstymo (loterijos) komisijos narė Matilda Marcinkienė (pirm. K. Milkovaitis, dėl kitų išipareigojimų, negalėjo pokylyje dalyvauti) pravedė dovanų traukimą. Visas dovanas laimėjo salėje nedalyvaujantieji. Laimėtojai skelbiami atskirai.

Vilties draugijos pirm. dr. D. Degėsys, dėkodamas komitetui už atliktą sėkmingą darbą, minint Dirvos 70 metų sukaktį ir vykdant vajú, pirmininkui dr. Leonui Kriaučeliūnui įteikė me-

niškai pagamintą su atitinkamu įrašu plaketę.

Dr. L. Kriaučeliūnas dėkodamas už atžymėjimą pripažino, kad tai yra viso komiteto nuopelnas, bet ne jo vieno. Vis dėl to plaketę pasilaikysiąs sau. Ta pačia proga pranešė, kad piniginis vajas yra tęsiamas iki šių metų galo, nors numatytoji surinkti 70,000 dol. suma jau peršoko šią ribą. Komiteto išdininkei Onai Daškevičienei, atlikusiai didžiausią pavyzdingos atskaitomybės darbą, buvo padėkota ir prisegta gėlė.

Po programos ir visų kalbų (nors buvo žadėta apsieiti be jų, ar kalbėti trumpai), norintieji galėjo pasižinti prie geros muzikos, grojant neolituany orkestrui, kurio vadovas yra Algis Modestas.

(Bus daugiau)

DVIRAČIU Į LIETUVĄ

Edmundas Čapas
(Tęsinys. Pradžia Nr.21)

Šiltai atsisveikinome su Jurgiu Karnavičiumi – buvau labai dėkingas už man skirtą laiką ir dėmesį. Pėsčiomis nuo jo namų grįžau į Tauro kalną – Pas Klimus.

Kopiau į aukštą kalną ilgais akmeniniais laiptais, kurie buvo pastatyti iš žydų antkapių, nugriautų jų kapių – sovietų laikais. Tuometinės valdžios įsakymu, šios tautybės rašmenimis pažymėti paminkliniai akmenys buvo skaldomi ir naudojami

mas, kuris yra "Armonikos" ansamblio narys ir koncertavo su ja JAV du kartus, dirba Vilniaus akademinio dramos teatro muzikos skyriaus vadovu. Todėl jis galėjo mane supažindinti su sostinės kultūra. Vieną rytą jis mane nusivedė į teatrą, ir aš pamačiau sceną, jos užkuliusius, kambarius su spektaklių drabužiais ir daiktais, susipažinau su žmonėmis, dirbančiais ir vaidinančiais čia. Labai gaila, bet kitą dieną teatre įvyko

Skulptūros virš Vilniaus akademinio dramos teatro įėjimo.
Autoriaus nuotr.

statyboms. (Grįžęs 1993 m. dirbti Lietuvon kaip JAV karininkas, pastebėjau, kad naujoji Nepriklausomos Lietuvos valdžia pradėjo ardyti tuos laiptus, ir mano tarnybos pabaigoje, 1994 m. rudeni, sužinojau, kad laiptai jau pabaigti perstatyti.)

Aš dar turėjau porą dienų, kurias galėjau praleisti su Klimų šeima. Alfredas Kli-

tragedija – žinomas Lietuvos aktorius užtroško teatro saunoje, nes kažkokiu būdu užsikirto ir nebeatsidarė jos durys. Per laidotuves su Alfredu sėdėjome kartu su kitais teatro žiūrovų salėje, o scenoje buvo pašarvotas aktorius, ir visi kolegos pasikeisdami stovėjo garbės sargyboje.

Kadangi Alfredas dirbo

tokį darbą, jis turėjo daugybę draugų ir pažįstamų Lietuvos radijuje, televizijoje bei Operos ir baleto teatre. Jis lengvai galėjo gauti bilietus per trumpą laiką, o šiaip reikėtų juos užsisakyti prieš porą mėnesių. Mat lietuviai labai mėgsta ir teatrą, ir baletą, ir operą, ir kol bilietai buvo nebrangūs, būdavo neįmanoma patekti į spektaklį, nepasirūpinus labai iš anksto. Vieną vakarą nuėjome į Belini operą "Norma". Salė buvo pilna. (Gaila, kad nedainavo soprano solistė Sigutė Stonytė, bet buvo įdomu sužinoti, kad mecosopranas šioje operoje buvo Seimo narė Nijolė Ambrozaitytė.)

Alfredas pažinojo daug radijo ir TV bei spaudos žurnalistų. Vieną rytą jis žiūrėjo tiesiai į mane ir paklausė: "Edmunduk, ar norėtum būti televizijoje?" "Aš paklausiau: "Kodėl?" Alfredas paaiškino, kad lietuviams būtų labai įdomu išgirsti apie mano ekskursiją dviračiu per Lietuvą. Atsakiau, kad jei iš tikrųjų žurnalistai to norėtų, aš sutikčiau.

Tą dieną, kai man reikėjo duoti interviu, buvo Referendumo išvakarės. Visi žmonės buvo sujudę. Lietuvos televizija nutarė surengti laidą, kurios pusė vyko studijoje (kur susėdę ginčijosi politikai – kas už Referendumą, kas – prieš), o kita dalis – Arkikatedros aikštėje. Ryšį su studija per čia pastatytą televizijos kamerą palaikė viena žurnalistė, kuri kalbino aikštėje buvusius žmones, prašydama pasakyti juos savo nuomonę. Alfredas buvo užsispyręs ir vis tiek nutempė mane į aikštę ir, pamatęs tą žurnalistę, mus supažindino.

Aš buvau įsitikinęs, kad manęs klausinės apie mano "dviračiavimą" ir ramiai laukiau savo eilės. Laida prasidėjo. Aikštėje susirinkusių žmonių buvo apie du šimtai. Jie visi stovėjo susibūrę aplink senovišką autobusą su TV garsinimo ir vaizdo įranga. Mes, buvusieji aikštėje, galėjome matyti ir girdėti per čia pastatytus televizorius studijoje besiginčijančius politikus. Tai truko maždaug pusvalandį. Kuo daugiau aš klausiausi, tuo labiau man darėsi aišku, kad jeigu aš ir patekčiau į TV ekraną, tai tikrai netektų kalbėti apie savo "dviračiavimą". Iš pradžių stovėjau prie virvės, minios prieky, kur mane pastatė Alfredas. Žurnalistė pradėjo klausinėti vieną žmogų po kito, pakišdama jiems mikrofoną ir klausdama to paties – tikrai apie būsimą Referendumą. Kalbantįjį dažnai pertraukdavo priešingą nuomonę turinčiųjų šūksniai. Nė pats nepajutau, kad po truputį vis stūmiausi nuo virvės kuo toliau. Bet Alfredas sto-

Vilniaus senamiesčio kampelis. Tolumoje – Gedimino pilis.
Autoriaus nuotr.

vėjo netoliese ir porą kartų švelniai stumtelėjo mane į priekį, vėl prie tos virvės, skyrusios mus nuo žurnalistės. Pagaliau iki laidos pabaigos liko pora minučių. Žurnalistė, žinodama, kas aš esu, ėmė artėti link manęs visiems pranešdama, kad dabar visiems būtų įdomu išgirsti jauno žmogaus nuomonę. Aš jau gerai žinojau, koks bus mano pirmasis sakiny: "Sveikinimai Lietuvai!" (Jausdamas, kad nepavyks išvengti žurnalistės, ke-

giminaičių. Aš bendrai pasakiau, kad demokratiškame krašte reikia prezidento, bet pirmiausia reikėtų turėti Konstituciją, apibrėžiančią prezidento funkcijas. "Labai malonu matyti demokratinius įvykius Lietuvoje – tęsiau aš. – Norėčiau priminti, kad jeigu yra tikra demokratija, tai reikia visiems leisti kalbėti, o nepertraukinėti. Bet svarbiausia, nelaukite, kol tie tankai grįš, visi balsuokite rytoj iš ryto, nesvarbu, kokia jūsų pozicija, nes jau pats balsavi-

Vilniaus cerkvė – didžiausia iš visų, mano matytų Lietuvoje.
Autoriaus nuotr.

letą kartų jį pasikartojau sau mintyse.)

Toliau kalbėjau: "Aš esu Amerikos lietuvis. Pirmą kartą esu Lietuvoje ir važinėju dviračiu po mano tėvų žemę". Man buvo sunku ką nors sakyti apie būsimą Referendumą dėl Konstitucijos, nors buvau girdėjęs skirtingų nuomonių iš daugelio savo

mas yra demokratijos jėga!" – užbaigiau savo kalbą ir man buvo keista, kad ir tie, kurie buvo prieš, ir tie, kurie buvo už – plojo man, nors buvo ir tokių, kurie tik žiūrėjo į mane, matyt, ne visai supratę, ką pasakiau. Jaučiau per mano petį plekšnojantių

(Bus daugiau)

Tokios mirties simbolio skulptūros, kaip Vilniaus šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, nemačiau jokioje Europos bažnyčioje. Autoriaus nuotr.

Vincas Vileldis

80

★★★★★

pažiūrų žmonių pavardes. Iš tiesų, "Dirva" visados buvo atvira įvairių pažiūrų asmenims.

Rašydamas savo straipsnelius (dabar beveik kas savaitę), artimai bendrauju su savo draugu Florijonu. Jis mane dažnai sulaiko nuo žurnalistinių kvailysčių. Todėl redaktoriai negadina mano straipsnių savo žiauriomis cenzūromis. Kartais gal ir reikėtų. Mat paskaitęs savo straipsnį (ką darau pirmiausia), randu labai daug stiliaus nelygumų, kurie gerai literatūrai netinkami. Bet jau per vėlu pataisyti. Tad istorikai, po kokio šimtmečio skaitydami, kraipys galvas. Florijonas man sako, kad mano straipsnius spausdina todėl, kad nemokamai rašau. Jis sako: "Paprasyk honoraro ir pasibaigs tavo savaitinė kolumna". Dėl to su juo labai ginčijuosi. Dailininkas Van Gogh nepardavė nė vieno paveikslo, o žiūrėk, kiek dabar moka. Milijonus. Palauksiu.

Taigi, su visais redaktoriais turėjau šiltus santykius. Pas B. Gaidžiūną sustodavau jo namuose, lankydamasis Clevelande. Dabar, persikeldamas į Lietuvą, kvietė apsilankyti.

Žinoma, kada nors teks.

Su dabartiniu redaktorium Anicetu Bundoniū gražiausiai sutinkame. Norėčiau pasakyti apie jį keliolika gražių žodžių, bet mano draugas Florijonas pataria nedaryti to, nes, jo manymu, gali pamanyti, kad pataikauju. Tačiau vis dėlto turiu pareikšti, kad tarp mūsų nėra jokių skirtumų, kaip dabar madinga sakyti apie senuosius ir naujuosius.

Tai tiek minčių 80 metų sukakties proga. Šimtmečio sulaukęs, parašysiu daugiau ir gudriau.

LIETUVOS TEMIDĖ BEBALSĖ

(Atkelta iš 4 psl.)

bine padėti arba neatreimiamais korupcijos faktais. Pakaktų išversti to portfelio turinį ant teisėjų stalo, ir centristų lyderio R. Ozolo savi-veiklinis (deja!) spygtelėjimas pavirstų kūdikio lemenimu, palyginus su griaudiniu, rūšiu Temidės balsu.

Kodėl šios komisijos pirmininkas, užuot daręs tai, kas jam privalu pagal einamas pareigas, ima mušti būgną dėl "rengiamo perversmo"? Nusivylė savimi ar nepajėgia (o gal ir nesirengia?)

ištrukti iš varžtų?.. "Respublika", o ir kiti laikraščiai, kone kasdien skelbia sensacin- gas žinias apie aukštų valdininkų korupciją, apgavystes, grobstymus, "prichvatizacijas", o Seimo narys – tautos atstovas V. Juškus tyli kaip žuvis?..

Galima tik spėlioti, kokia tikroji priežastis, paskatino solidų Seimo narį veltis į tokią pigią avantiūrą, užuot tyrus ekonominius aukštų valstybės valdininkų ir pareigūnų nusikaltimus.

★★

GARBINGO "DIRVOS" JUBILIEJAUS BELAUKIANT

(Atkelta iš 3 psl.)

redaktoriaus pareigas ėjo Vytautas Gedgaudas. Jam pasitraukus iš pareigų, į "Dirvos" redagavimo darbą vėl sugrįžo Balys Gaidžiūnas, bet jis 1994 metais išvyko į Lietuvą pastoviam gyvenimui, tai "Dirvos" redagavimą perėmė iš Lietuvos iškviestas dr. Anicetas Bundonis.

Kai Amerikos krantus užplūdo didžioji pokarinė politinių pabėgėlių banga, praradusių sovietų okupuotą tėvynę, prasidėjo lietuviškos spaudos žydėjimo laikotarpis: vienu tarpu "Dirva" išeidavo net tris kartus per savaitę, vėliau tik du ir pagaliau sugrįžo į pirmąjį savaitinį formatą. Per aštuonis dešimtmečius "Dirvos" puslapiuose atsispindėjo visos kultūrinės ir visuomeninės Amerikos lietuvių gyvenimas, buvo aprašyti visuomeniniai ir politiniai įvykiai, įvairių meno sričių kūrybiniai darbai, iškilūs ir bet koki įnašą padarę asmenys, tuo padėti užsienio lietuvių istorijos pagrindai. "Dirvos" archyvuose istorikai ras daug autentiškos medžiagos apie

užsienio lietuvių gyvenimą, apie kurį paverpta Lietuva ne tik nieko nežinojo, bet ir buvo maitinama šykščia, per KGB cenzūrą perfiltruota, informacija, šmeižtais ir išgalvotais mitais. Tas orus tautinės minties laikraštis nesiribojo publicistika ir informacija, išleido eilę grožinės literatūros: novelių rinkinių, romanų, poezijos ir dramos kūrinių. A.a. Simo Kašelio dovanų ir vėliau jo testamentinio palikimo dėka "Dirva" nuo 1962 metų skelbia kasmetinį novelių konkursą ir laureatus apdovanoja premijomis.

Jubiliejinės šventės organizatoriai suplanavo turiningą minėjimo programą. Sekmadienį, spalio 22 dienos rytą Dievo Motinos parapijos šventovėje 10 val., mišių metu, specialias giesmes giedos muzikės Ritos Klirienės vadovaujamas parapijos choras. 4 val. p.p. Dievo Motinos Parapijos auditorijoje programa prasidės su oficialia dalimi, kurioje pagrindinę kalbą pasakys "Draugo" redaktorė Danutė Bindokienė, tuo iškel-ldama užsienio lietuvių spaudos solidarumą ir abipusę pa-

garbą. Tautinės Sąjungos pirmininkas dr. Leonas Kiaučeliūnas tars sveikinimo žodį. Po oficialios dalies koncertuos Ritos Klirienės vadovaujamas choras su populiaria soliste Virginija Bruozyte –Mulioliene. Repertuare-originalios harmonizuotos dainos liaudies motyvais, tarp jų labai įdomi "Ai rūksta, rūksta" ir joninių daina "Kupolia". Taip pat girdėsime arijas iš Leharo operetės "Linksmoji našlė" ir iš Smetanos operos "Parduotoji nuotaka". Be abejonės tai bus originalus ir įdomus koncertas. Po koncerto svečiai ir dalyviai turės progą pabendrauti ir pasivaikinti parapijos kavinėje. Rengėjai tikisi sulauksią daugelio svečių, kurie savo buvimu pagerbs tą nepaprastai reikšmingą "Dirvos" jubiliejų.

Bilietai į minėjimą po 6 ir 8 dolerius bus platinami parapijos kavinėje po pamaldų, tačiau juos galima ir iš anksto užsisakyti, skambinant darbo valandomis į "Dirvą" telefonu 531-8150 arba Juozui Biliūnui į namus telefonu 1-216-257-4408.

★★★★★

ARVYDAS SABONIS SUTARTĮ JAU PASIRAŠĖ

Arvydas Sabonis jau priklauso NBA Portlando "Trail Blazers" klubui. Praėjusį savaitgalį jie pagaliau pasirašė sutartį. Ją pasirašyti buvo numatyta per Europos čempionatą Atėnuose, bet šią procedūrą teko atidėti dėl NBA žaidėjų streiko. Kai Arvydas Sabonis su žmona nuskrido į Ameriką, formalumai užtruko jau dėl kitos priežasties: "Trail Blazers", norėdamas mokėti Saboniui tiek, kiek buvo sutarta (4 mln. dolerių per metus), ir privalėdamas neviršyti NBA nustatyto atlyginimų fondo, turėjo atsakyti keturių antraeilių žaidėjų.

Pasaulio spaudos agentūros sutarties detalių nepraneša, bet ir be jų aišku, kad tokios sutarties dar nebuvo pasirašęs nė vienas Lietuvos sportininkas. Kai Šarūnas Marčiulionis žaidė "Golden State Warriors" komandoje, jo metinis atlyginimas buvo 1,3 mln. dolerių, paskui – apie 2 mln. Tiesa, Amerikoje ir mokesčiai nemaži, su valstijų ir federaciniais susidaro apie 40 proc. atlyginimo.

Vakar A. Sabonio "Žalgirio" kerpšinio centro generalinis direktorius Ramūnas Šalūga "Lietuvos aidui" sakė, kad kalbėjosi su Arvydu telefonu: "Jis buvo gerai nusi-

teikęs. Sakė, treniruojas. Spalio 5 dieną prasideda klubo treniruočių stovykla. Tad Arvydas namo jau negrįš. Ingrida parsikris vaikų pasiimti po dviejų trijų savaitių.

CLEVELANDO LIETUVIŲ DIENOS

(Atkelta iš 5 psl.)

pripažintų estetinių vertybių. Minėtinas ir Viktoras Petavičius, kurį, kartu su Dargiu, reikia laikyti "autentiškais lietuviškosios sielos reišėjais". Igno, Budrio ir Vlado Lisaičio akvarelės pasižymi lyriškais peizažais, žmonių portretais, mitologinėmis legendomis, originaliu Lietuvos istorinių pastatų atvaizdavimu, kaip Trakų pilis ar šv. Mikalojaus bažnyčia. Vi-ja Tarabildienė savo akvarelėse yra sentimentaliai lyriška, o Andrius Puipa linksta į kraštutinį realizmą ar net surrealizmą. Žodžiu, bet kurio skonio meno mylėtojai ši paroda turėjo daug ko pasiūlyti, todėl reikia tikėtis, kad daugelis lankytojų savo namus papuoš Lietuvos menininkų kūrybos vaisiais.

Atsižvelgiant į tą graudų faktą, kad užsienio lietuvių kultūrinė veikla išgyvena

Namą jie jau išsirinko, liko įforminti pirkimo sutartį." Portlando "Trail Blazers" vyr. treneris yra P.J. Carlesimo. Jis treniravo Seaton Hall universiteto komandą, kai joje žaidė Artūras Karnišovas, o Barselonos olimpinės žaidynės buvo JAV "Svajonių komandos" treneris asistentas. (Lietuvos aidas)

tam tikrą krizę, visą dėmesį sukoncentravus į politinį Lietuvos gyvenimą, Clevelando lietuvių dienos buvo kaip toji saulėtą dieną žadanti aušra, nešanti viltį ir skatinanti lietuviybės išlaikymui būtiną pasiryžimą tęsti lietuviškos dvasios gyvybę šiaurės Atlanto. Tik stipri užsienio lietuvių visuomenė gali būti naudinga atgimstančiai Lietuvai, o jų dvasią stiprina tik kūrybinės ir kultūrinės vertybės. Čia negaliu necituoti publikoje nugirsto, keliais žodžiais giliai mintį nusakančio jaunos lietuvaitės motinos posakio: "Gimiau Amerikoje, esu lietuvaitė, bet niekada negalėjau žavėtis Lietuvos kaimo atmosfera ar ją suprasti, kol išgirdau Budrytės pasakojimus". Ar tai nėra reikšminga išvada? Padėka priklauso Lietuvių dienų rengėjams, Dainavos ansambliui, jo vadovams ir Algimantui Keziui.

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

miestus, kur 8 civiliai žuvo, apie 30 buvo sužeistų. NATO karinė vadovybė apgailestavo, kad blogas oras neleidžia atsiųsti karo lėktuvų. Puolimas įvyko vos dvi dienos prieš sutartą karo paliaubų įsigaliojimą.

• Izraelio vyriausybė paleido iš kalėjimo teismo nu-teistą kalėti palestinietę merginą, tačiau dar keturios laikomos kalėjime. Palestinie-čiams protestuojant, kad nesilaikoma derybose duotų pažadų, izraeliečiai atsakė, kad tų merginų rankos "suteptos žydų krauju".

• Užsienio stebėtojai, komentuodami Slovakijos prezidento sūnaus pagrobimo istoriją, rašo, kad Slovakijoje vyksta politinė kova tarp prezidento Michal Kovac ir vyriausybės premjero Vladimir Meciar. Šio rankose veikia Slovakijos saugumo tarnautojai, kurių tarpe dirba daug rusų ir serbų. Jie ne tik sekioja, klauso telefoninių pasikalbėjimų, bet ir naudoja smurtą, kankina prezidento Kovac šalininkus ir rėmėjus.

• Izraelio ir Palestinos valdžios derybos, nors ir pavėluotai, baigėsi JAV Baltuosiuose Rūmuose, pasirašius susitarimo dokumentus. Šalia abiejų pusių vadų, ceremonijose dalyvavo Jordano karalius ir Egipto prezidentas. Prezidentas Clintonas apgailestavo, kad susitarime nedalyvauja ir taikos neieško Sirija ir Izraelio kaimynas Libanas.

• Prancūzijos prezidentas Chirac, išrinktas gegužės mėn., pateko į balsuotojų nemalonę. Paskutinieji opinių tyrinėjimai parodė, jog tik 33 nuoš. klausinėtų prancūzų mano, kad jis savo pareigas gerai eina. Daugelis balsuotojų teigia, kad prieš rinkimus prezidentas daug ką pažadėjo, bet dabar savo pažadų nesilaiko. Net 67 nuoš. pareiškė, kad jie nepritaria branduolinių bombų bandymui Ramiojo vandenyno salyne.

• Libano vyriausybė paskelbė, kad sostinės Beiruto atstatymui skiriama 18 milijardų dol. suma. Daug lėšų laukiama iš užsienin emigravusių Libano biznierių.

• Okinavos saloje, kur JAV su Japonijos leidimu turi didelę kariuomenės bazę, įvyko piktos japonų demonstracijos, dalyvavo apie 3,000 žmonių, protestavusių dėl jaunos japoniukės išprievartavimo. Kaltinami trys amerikiečiai kareiviai.

• Bilijonierius politikas Ross Perot paskelbė televizijos programoje, kad jis organizuoja naują politinę parti-

ją, kuri ar pati iškels kandidatą į prezidento vietą ar stipriai parems kitos partijos kandidatą. Jis neatsakė į klausimą, ar jis pats planuoja kandidatuoti.

• Kinija pareiškė tarptautinėje konferencijoje, kad ji nesustabdys žemės minų eksportavimo, nes šie pigūs ginklai reikalingi neturtin-goms šalims gynybos reikalamams.

• Indijoje, Delhi mieste hindų religijos šventėje sprogo galinga bomba, sužeidusi 46 žmones. Sprogimą sukėlė musulmonų Sikų genties veikėjai, reikalaudami nepriklausomybės šiaurinėje Indijoje.

• Libijos valdžia pradėjo palestiniečių ir kitų arabų šalių darbininkų trėmimą. Kaimyninės šalys kartais atsako išileisti Libijos nepageidaujamus žmones. Jiems pasieniuose pastatytos vargin-gos stovyklos.

• Jungtinių Tautų maisto agentūra skelbia, jog Irake penktadalis tautos, ypač daug vaikų, kenčia pavojingą maisto stoką.

• Pasaulio ginklų prekybos statistika rodo, kad Prancūzija tapo didžiausia ginklų pardavinėtoja. Ji pernai pardavė ginklų už 11.4 bil. dol., o 1993 m. pardavė tik už 3.8 bil. dol. JAV parduotų ginklų kiekis nukrito nuo 15.4 bil. iki 6.3 bil. dol.

• Japonijos vyriausybė pasiūlė automobilių bendrovei General Motors paskolą 42 mil. dol., kad ta bendrovė gamintų japonams reikalingus automobilius, kur vairuotojas sėdi dešinėje pusėje.

• Britanija ir Argentina susitarė dėl naftos ieškojimo Falklandų salose sąlygų. Dėl šių salų, argentiniečių vadinamų Malvinų, vyko karas.

• Rugsėjo 19 d. Anglijoje mirė 88 metų žydų kilmės matematikas, fizikas Ernst Peierls, labai daug prisidėjęs prie branduolinių ginklų teorijos atradimo. Tyrimus su kitu fiziku Otto Frisch jis pradėjo 1940 m. Birminghame un-te. Vėliau jis persikėlė į JAV, dirbo Los Alamos laboratorijoje.

• Daugiausia telefonų turi ir juos naudoja Švedija, Australija ir tik trečioje vietoje – Amerika. Statistika išvesta pagal gyventojų skaičių. Niekur pasaulyje nėra tiek telefono skambinimų, kiek jų būna Amerikoje per Motinos dieną.

IEŠKO

Antanas Marčiulionis, gyv. Grinkišio g. 19-4, Baisogala, Radviliškio r., ieško savo pusseserių Ievutės ir Onutės Česlauskaičių.

VĖL PRABILO "MARGUČIO" RADIO PROGRAMA

1932 m. komp. A. Vana-gaičio Chicagoje įsteigta ir "Margučio" vardu pavadinta lietuvių radijo programa (to-kiu pavadinimu buvo leidžiamas ir žurnalas), po daugiau negu 60 metų veiklos buvo nebetransliuojama nuo šių metų liepos mėn. 21 d. Apie 30 metų šiai programai vadovavo Petras Petrutis. Paskutiniu laiku programos vadovas stipriai išsiskolino radio stočiai ir neatsiskaitė. Radio stotis ilgiau nesutiko duoti kredito. Liko vienintelė išeitis – nutraukti programos transliavimą.

Reikia pasidžiaugti, kad ši programa vėl pradėta, tiks-

BIRUTĖ ZALATORIENĖ, gyvenanti Berwyn, IL ir turinti savo kelionių biurą Oak Parke, IL neseniai grįžo iš ilgesnės viešnagės Lietuvoje, kur gyvena jos vyras Vytautas Zalatorius. Ji Vilniuje dalyvavo IX Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumo organizacinio komiteto posėdžiuose, kadangi yra to komiteto narė. Simpoziumas įvyks lapkričio 22-25 d.d. Vilniuje. Per B. Zalatorienės kelionių biurą galima pigiai užsakyti lėktuvų bilietus ir vietas viešbučiuose tiems, kurie apsispręs šiame renginyje dalyvauti.

liau tęsiama – nuo rugsėjo 25 d. Programai jau nebevado-vaus P. Petrutis. Naujoji programos taryba (dabar ji gau-sesnė) turėjo kiek pakeisti programos pavadinimą dėl nemažos 9 tūkstančių dolerių skolos, paliktos buvusio programos vadovo P. Petručio ir kurios naujieji vadovai kom-pensuoti negali. Taigi dabartinė radio programa – "Margutis II". Pirmoji laida tęsėsi tik 25 minutes, kurios atidarymo kalbą perskaitė Leonas Narbutis ir jam talkino šioj laidoj Vytautas Radžius ir Bronius Siliūnas. Atrodo, kad "Margučio II" pranešėjai vyrai bus ir toliau.

"AMŽINASIS NOMEN-KLATŪROS PAVASARIS" – taip vadinasi 96 puslapius turinti knygelė, kuri neseniai išleista Kaune ir jau pasiekė Chicago. Knygelės autorius – "Veido" savaitinio žurnalo vyr. red. Valdas Vasiliauskas, o leidėjas – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Čia sudėti daugumoje "Veido" žurnale spausdinti straipsniai, kurie atskleidžia dabartinės Lietuvos valdančiosios partijos narių nesvarius darbelius. Edv. Š.

Vilniaus Senamiestyje...

Po Jūsų ilgos kelionės Didžiąja gatve ir po sielos atgaivinimo prie Aušros Vartų užsukite į ROJAUS ARKĄ-restoraną esantį tarp Aušros Vartų ir Vilniaus gynybinės sienos.

ROJAUS ARKA

M. Daukšos g. 3, VILNIUS, tel. 220625

ATIDARYTA nuo 11 iki 23 val.

Lietuviški įprastiniai ir firminiai valgiai bei gėrimai. Karštų valgių kainos nuo 4 iki 16 litų.

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. #103
(Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

OFFERING CORPORATE AND LEISURE TRAVEL

Siūlome geriausius skrydžius į Pietų Ameriką,
Australiją, Vakarų Europą.
Kelionės laivais į Karibų salas.

**ŽVAIGŽDUTĖ
MOTIEJONIENĖ**
kelionių specialistė

RITA STAŠKUTĖ
kelionių specialistė

Skambinkite arba aplankykite mus ir mes padėsime suplanuoti Jūsų kelionę.
Clevelande bilietus pristatome į namus.

KELIONĖS Į LIETUVĄ

* visuomet geriausiomis kainomis *

SKRYDŽIAI SU FINNAIR
SAS, Lufthansa, KLM, LOT Polish

Mes atstovaujame Lithuanian Air (LAL)

CLEVELANDE ir apylinkėse

REDAKTORIUS SVEIKSTA

Daugelis skaitytojų skambina į "Dirvos" redakciją ir teiraujasi apie redaktoriaus dr. Aniceto Bundonio sveikatą. Po gerai pavykusios operacijos jis pamažu sveiksta.

E. GUDĖNAS MERO RINKIMUOSE

Š.m. spalio 10 d. Euclid prekybos rūmų surengtuose pietuose rinkėjams prisistatė trys kandidatai į miesto merus, kiekvienas su sava miesto vizija ir planu tai vizijai įgyvendinti.

Tarp jų ir mūsų bendruomenės narys Edmundas Gudėnas, jau keleri metai veržliai ir kūrybingai dirbęs miesto taryboje ir sėkmingai tarp kitų darbų pravedęs miesto centro papuošimo projektą.

Išrinktas meru, Gudėnas žada gražinti miestui jo prieš 20 metų turėtą gerą vardą, ne tik rūpindamasis patarnavimais gyventojams, biudžeto suvedimu, mokesčių nuo kilimo sulaikymu, prekybos ir pramonės primasimu, miesto saugumu, bet medžių ir gėlių sodinimu. Trikampis parkelis Euclido centre vietoj ten augusių piktžolių tikrai gražus!

OHIO ĮVYKIAI

• Spalio 20-21 d. Clevelando džazo orkestras su Gershwin kūriniais, solistė Delores Parker-Morgan. Spalio 20 d. – Tri-C Metro Campus auditorija, 8 val. v. spalio 21 d. – Fairmount Temple auditorija.

• Spalio 22-25 d. The Civic Center, 3130 Mayfield Rd., Cleveland Heights, – Madingų drabužių dienos. Rengia National Council of Jewish Women. Naujų ir mažai dėvėtų drabužių, kailinių ir brangenybių išpardavimas. Bus ir vyriški drabužiai. Kambariai drabužiams pasimatuoti, nemokamas įėjimas ir automobilių aikštė. Ger.J.

ALFREDAS KLEINAITIS JAV "FUTBOLO ŠLOVĖS MUZIEJUJE"

Kaip jau buvo rašyta, Chicagos apylinkėse gyvenantis Alfredas Kleinitis pateko į JAV "Futbolo Šlovės Muziejų". Liepos mėnesio pradžioje buvo JAV futbolui nusipelnusių žmonių pagerbimo iškilmės, kurios vyko Oneonta NY, mieste.

Per JAV Futbolo Federacijos suvažiavimo pokylį, įvykusį rugpjūčio 12 d. Cincinnati, Ohio, Regal Cincinnati Hotel patalpose, vėl buvo pagerbti JAV futbolui nusipelnę septyni žmonės, tarp jų ir mūsų šalis Alfredas Kleinitis. Pokylio programos lape jie buvo išvardinti tokia tvarka: Gino Gard, Geoff Coombes, Clay Berling, George Brown, Al Kleinitis, Al Miller, Willy Schaller. Jame buvo paminėti ir visi šių žmonių nuopelnai Amerikos futbolui. Dauguma iš jų žymūs JAV futbolininkai, futbolo veteranai ar organizatoriai. Tarp jų tik A. Kleinitis futbolo teisėjas. Jis pristatomas kaip vienas iš geriausių Amerikoje teisėjavusių ne tik šalies vietinių futbolo lygų ir JAV studentų varžybų finaluose, bet ir olimpinėse, ir Pan American žaidynėse bei Pasaulio vyrų ir moterų futbolo Taurės kvalifikacinėse varžybose.

Būdamas FIFA teisėju, jis, pirmasis iš Amerikos, teisėjavo A Grupės varžyboms Europoje. Programos lape taip pat pažymima, kad A. Kleinitis, turėdamas didelę teisėjavimo patirtį, ja dalinasi tarptautinių teisėjų kursuose. Jis šiuo metu užima "Director of Instructions for U.S. Soccer" pareigas.

Kaip sužinojome iš paties p. A. Kleinaičio, atsilankiusio į "Lituanicos" futbolo rungtynes (beje jis žaidė "Lituanicos" pirmojoje vyrų komandoje), užimant minėtas pareigas nėra lengva, daug tenka dirbti ir dažnai keliauti į kitus miestus prižiūrėti įvairius teisėjų kursus. JAV yra net 74 tūkstančiai futbolo teisėjų. Tai palyginus su kitomis valstybėmis vienas didžiausių skaičių pasaulyje.

Alfredas Kleinitis Pasaulio Lietuvių sporto žaidynių dienomis lankėsi Lietuvoje kaip Lietuvos futbolo federacijos svečias. Su šia Lietuvos federacija jis jau seniai palaiko glaudžius ryšius. A. Kleinitis domisi ir aktyviai seka Lietuvos ir kitų valstybių futbolo gyvenimą. Šias eilutes rašančiam dažnai parūpina iškarpi iš vokiškos spaudos, kuriose yra minimi lietuviai futbolininkai.

E. Šulaitis

CLEVELANDE PARODA

Spalio 29 d. nuo 11 val. ryto iki 2 val. popiet Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje bus surengta menininkės iš Lietuvos Liucijos Aniūnaitės-Kryževičienės akvarelės ir gobeleno darbų paroda.

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Širvaitis A., S. Euclid	10.00
Cičėnas P., Sioux C.	5.00
Vaičaitis R., Canada	10.00
Šilėnas R., Washington	10.00
Brakas V., Willoughby	10.00

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

NUTARTA RENGTI AKADEMIJĄ

Komitetui pirmininkauja Lietuvos Vyčių organizacijos centro valdybos pirmininkė ir Alto valdybos narė Evelyn Oželienė. Pasitarime dalyvavo ir Lietuvos generalinis konsulas Vaclovas Kleiza. O kiti komiteto nariai yra: Stanley Balzekas, Algirdas Brazis, Petras Buchas, Zuzana Juškevičienė, Marija Kiaučiušienė, Grožvydas Lazauskas, Matilda Marcinkienė, Ieva Paulauskienė, Petras Povilaitis, Vytautas Radzius, Antanina Repšienė ir Birutė Vindašienė.

Amerikos Lietuvių taryba Balzeko muziejuje tarėsi, kaip prisiminti ir pagerbti buvusį Lietuvos Respublikos konsulą dr. Petrą DAUDŽVARDĮ, kuriam šiuo metu būtų suėję šimtas metų, jei jis dar būtų šioje žemėje.

Nutarta rengti akademiją.

RENGINIAI

1995 M.

• SPALIO 22 d. DIRVOS 80 metų jubiliejus.

• SPALIO 29 d. nuo 11 val. ryto iki 2 val. p.p. Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje menininkės Liucijos Aniūnaitės-Kryževičienės akvarelės ir gobeleno darbų paroda.

• LAPKRIČIO 12 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 18 d. Kariuomenės Šventės minėjimas. Lietuvių Namuose.

• GRUODŽIO 16 d. šeštadienį, 9 v. ryto Dievo Motinos parapijos svetainėje. Metinės rekolekcijos – susikaupimo diena. Vedėjas kun. Julius Sasnauskas. Rengia Clevelando ateitininkai.

• GRUODŽIO 17 d. "Singing Angels" choro koncertas trečią val. po pietų Dievo Motinos parapijoje.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

• GRUODŽIO 31 d. NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS Lietuvių namų salėje.

Atlanta Import-Export Inc.

2719 West 71 Street, Chicago, IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

Dainius Zalensas
LITMA I.E.

639 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas: (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

*Kalėdos jau nebetoli, o Lietuva ne taip arti.
Tėn jūsų giminės, draugai, gal artimieji, gal vaikai
Tai kad nebūtų per vėlu, pradžiuginkite juos laiku!*

Litma Import-Export administracija

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

MŪSŲ CHORISTAI – VAIKŲ ŠVENTĖS SVEČIAI TORONTE

"Daina iš širdies į tavo plaukia..." Su tokia nauja daina, kuriai ir muziką, ir žodžius sukūrė choro vadovė Rita Kliorienė, Clevelando jaunimas praėjusį savaitgalį dalyvavo Kanados lietuvių vaikų šventėje, kuri įvyko Toronto priemiestyje, Mississaugoje. Šeštadienį įvyko oficialus Vaikų šventės, kurios rengėja buvo Kanados LB, atidarymas. Vyko "Rodom-darom" užsiėmimų stotelės ir talentų popietė, kuriai vadovavo folkloro specialistė Raseinių Magdelė (Virginija Našlėnienė). Vakare prasi-dėjo rateliai, šokiai ir žaidimai, o grojo Teodoro Pabrėžos vadovaujama kapela.

Sekmadienį, iš ryto, šventės dalyviai dalyvavo mišiose Lietuvos kankinių šventovėje. Po pietų visuomenė buvo pakviesta į didžiulį Vaikų šventės koncertą, įvykusį Anapilio salėje. Koncerte pasirodė Clevelando, Hamiltono, Londono, Otavos, Montrealio bei Toronto lituanistinių mokyklų choristai kartu su Meškiuku Rudnosiuku.

Džiaugiamės, kad tokioje gražioje šventėje dalyvavo ir mūsų 45 Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos vaikai, kurie pasirodė ir sporto varžybose, o dešimt moksleivių ir meno konkurse. Konkurso dalyvių kūriniais galėjo pasi-

grožėti visi, atėjusieji į šventę.

Didelė atsakomybė ir garbė teko mūsiškiam Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos chorui, kuris buvo vienintelis svečias iš JAV ir dalyvavo kartu su kitais choris bendroje programoje. Tačiau vieną dalį (kurios trukmė 20 minučių) programos mūsų choristai dainavo vieni – jie vieninteliai iš visų dalyvių turėjo progą pasirodyti atskirai.

Clevelando Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos choras nuvežė kanadiečiams dovaną – šio choro vadovės Ritos Kliorienės specialiai šiai šventei sukurta daina. Jos ir muzika, ir žodžiai puikiai atspindėjo mažųjų šventės dalyvių ir žiūrovų šventinę, buvimo kartu nuotaiką: "Daina iš širdies į tavo plaukia, kviečia amžiais būti dainos draugu, taip smagu kartu – per dainą man tapai draugu".

Galime džiaugtis ir didžiuotis, kad turime Ritą Kliorienę ir Eglę Laniauskiene, tokias nepavargstančias ir kūrybingas moteris, mūsų vaikų auklėtojas, parengusias ir palydėjusias Clevelando lietuviukus į jų bendramamžių šventę.

O.Č.

MIRĖ JADVYGA KRYGERIENĖ

Š.m. rugsėjo mėn. 2 d. mirė Jadvyga Krygerienė, 89 metų amžiaus, kilusi nuo Tytuvėnų; palaidota Kaune, Eigulių kapinėse.

Jos vyrui Matui Krygeriui, buvusiam Lietuvos teis-mų tarnautojui (buvo teismo kandidatas, teisėjas, svarbesnių bylų tardytojas bei prokuroras, o karo ir pokario laikais – nacių kankintas Tilžės kalėjime, bolševikų "laikomas kitokioj nemalonėj"), šiame krašte gyveną teisininkai bei jų šeimos reiškia nuoširdžią ir gilią užuojautą.

PRISIMINTAS JONAS JUŠKA

Rugsėjo mėn. 24 d. Chicagoje buvo prisimintas prieš metus miręs veiklus Chicago lietuvis buvęs "Lituanicos" klubo pirmininkas, valdybos narys, "Draugo" korespondentas a.a. Jonas Juška. Jis savo pasišventusiu darbu yra daug prisidėjęs prie "Lituanicos" klubo suaktyvinimo, to klubo pagarsinimo ir tinkamo įvertinimo.

Tos dienos rytą Jėzuitų koplyčioje už jo sielą buvo atlaikytos šv. Mišios, kurias atnašavo kun. J. Vaišnys. Po pamaldų buvo suaktyviniai

pietūs "Seklyčioje", kuriuose dalyvavo daugiau negu pusšimtis asmenų, jų tarpe ir "Lituanicos" atstovų. Čia kalbėjęs vienas iš klubo steigėjų ir velionio artimų bendradarbių, rašant į spaudą ir redaguojant klubo leidinius, Edvardas Šulaitis trumpai apžvelgė J. Juškos veiklą sakydamas, kad "mes velionio niekada neužmiršime". Taip pat dalyvavo dar du kiti klubo buvę pirmininkai: J. Pleirys ir L. Juraitis.

E. Šulaitis

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

BROLIŲ DOVANA

Broliai Edvardas ir Stasys Pranckevičiai, suprasdami sunkią Lietuvos ūkininkų padėtį, sudėjo pinigus, ir Stasys, antrą kartą viešėdamas tėviškėje, Marijampolėje, nupirko žemės ūkio padargus jaunam ūkininkui pusbroliui Stasiui Pranckevičiui.

Kai sugrįžusio brolio Edvardas paklausė, kaip reagavo pusbrolis, pakviestas į Marijampolę pirkti reikalingų ūkio padargų, tas atsakė, kad labai apsidžiaugė, gavęs dovanų.

Praėjusį kartą Stasys

turėjęs vizą mėnesiui, šiais metais ją išsirūpino dviems mėnesiams. Turėdamas tokią didelę giminę, išsibarsčiusią po visą Lietuvą nuo Suvalkijos iki Baltijos jūros, norėdamas daug pamatyti, pabuvoti su giminėmis, aplankyti Karaliaučiaus srityje žuvusio brolio kapavietę, nutarė, kad vieno mėnesio per mažai. Be to, norėjosi ilgesnį laiką pabuvoti Birštone ir Nidoje.

Kai nuvyko po dvejų metų, rado labai pasikeitusį žmonių gyvenimą. Miestų

parduotuvėse ir turguose visko pilna, kaimuose daug ūkininkų dirba laukuose su nuosavais žemės ūkio padargais, daug ūkininkų likviduojant kolchozus – bendroves prisigrobstė įvairių žemės ūkio mašinų ir jie dabar pasiturinčiai gyvena.

Labai įdomi buvo kelionė į Lietuvos signataro dr. Jono Basanavičiaus gimtinę Ožkabalių kaimą. Pamatytas ir jo garbei užsodintas ažuolynas.

Brolio išpūdžius užrašė Edvardas Pranckus.

Torontietis Stasys Pranckevičius stovi su pusbroliu prie padovanotų žemės ūkio padargų, traktoriaus ir šienai vartyti mašinos. Viršuje: važiuoja šieno vežti.

Autoriaus nuotr.